

svět katolickými očima MONITOR

publicistický čtrnáctideník

ročník XIV., číslo 15

30. 7. 2017 / neprodejné

Z OBSAHU	Vyznání, pronásledování a modlitba. Homilie papeže Františka	04
	Mučedníci komunismu: P. Paweł Chmielewski a P. Urlich Schikowski	05
	Fatima: Třetí tajemství II	07
	Summorum pontificum: pramen budoucnosti. Prázdninová příloha	I-V

TRADICE OTCŮ

Z listu Barnabášova
(kolem roku 100)

Pán podstoupil utrpení za naše duše – on, Pán celého vesmíru, jemuž řekl Bůh před počátkem světa: *Učínme člověka jako náš obraz, nám podobného.* – Proč tedy snášel utrpení z lidských rukou? (...) Bylo třeba, aby se zjevil v těle, a tak zlomil moc smrti a ukázal vzkříšení z mrtvých. Učinil tak i proto, aby splnil zaslíbení dané otcům a aby si připravil nový lid a ukázal, že po vzkříšení z mrtvých bude soudit. A pak mluvil k Izraeli a učil ho s velikými znameními a divy. Velmi ho miloval.

Když nás obnovil odpuštěním hříchů, dal nám nový charakter, jako bychom měli duši dítěte. Bylo to, jako by nás znovu stvořil. Písmo totiž mluví o nás, když Bůh říká Synovi: *Učínme člověka jako náš obraz, nám podobného. At' vládne nad zvířaty země, nad nebeským ptactvem a nad mořskými rybami.* A když viděl, že naše podoba je dobrá, řekl: *Plodte a množte se a naplňte zemi.*

Já však ti chci ukázat, jak Pán mluví k nám. V posledním čase vykonal nové stvoření. Pán praví: *Hle, činím poslední věci jako první.* Na to poukazoval prorok, když oznamoval: *Vejděte do země oplývající mlékem a medem a ovládněte ji.* Jsme nové stvoření, jak zase praví ústy jiného proroka: *Odejmu z jejich těla srdce kamenné – totiž z těla těch, kteří podle jeho prozřetelnosti obdrželi Božího Ducha – a dám jim srdce z masa.* Neboť on sám se chtěl zjevit v těle mezi námi a u nás přebývat. Příbytek našeho srdce, milovaní bratři, je pro Pána svatým chrámem. Vždyť Pán říká opět: *Budu tě oslavovat se shromážděním svých bratří a budu ti zpívat žalmy ve shromáždění svatých.* Neboť jsme to my, koho uvedl do té dobré země!

Zařačná studánka v Praze-lysojálkách. Foto: Wikimedia Commons, Aktron (CC-BY-SA-2.5)

Studánky žité víry

Pojďte ke mně všichni, kdo se lopotíte a já vás občerstvím (Mt 11,28). To jsou známá Ježíšova slova, která jsme na začátku prázdnin slyšeli v nedělním evangeliu. Nevím jak vy, ale já tento úryvek považuji za prázdninové evangelium *par excellence*. Po čem jiném člověk touží o prázdninách a dovolených než po odpočinku a občerstvení.

Zastavme se ale na chvíli u samotného slova občerstvení. Skrývá v sobě přídavné jméno „čerstvý“. Občerstvující je pro nás právě to, co je svěží a čerstvé. Čerstvý horský vzduch, svěží, čistá mořská voda, čerstvě se zelenající les atd. Asi těžko zamíříme na dovolenou do smogem zamořeného města nebo ke špinavému moři znečištěnému odpadky. I my přirozeně hledáme místa, která občerstvení skýtají. Nemůžeme tak ani o prázdninách přeslechnout ono na začátku uvedené Kristovo pozvání: ... pojdte ke mně

a já vás občerstvím. Kristus nabízí občerstvení všem, kdo k němu přicházejí. Co je ale na Kristu to čerstvé a svěží? Je to jeho neustále živý a hluboký vztah s nebeským Otcem. Je to onen stále čerstvý a svěží pramen Božího milosrdenství a jeho lásky, která se nám skrze Krista dává.

To je něco, co člověk potřebuje ze všeho nejvíce. Jsme unaveni svým hříchem, se kterým si nevíme rady, jsme unaveni sami sebou, svými sobeckými zájmy, touhami a představami. Podobáme se tak kaluži, která nemá pramen a ze které si nikdo vodu nenabere. Voda v ní jenom stojí, kazí se a zapáchá. Občas do ní trochu kalné vody přiteče.

U Krista máme možnost najít občerstvení a díky dennímu setkávání s ním můžeme my sami takovéto občerstvení poskytovat druhým. Můžeme se tak

Dokončení na str. 2

Pohřeb Joachima kardinála Meisnera
Foto: © Kolínské arcibiskupství / Robert Boecker

V Kolíně nad Rýnem byl pochován Joachim kardinál Meisner

V kolínské katedrále byl v sobotu 15. července pochován Joachim kardinál Meisner, který zemřel 5. července ve věku 83 let. Pontifikální requiem sloužil místní arcibiskup kardinál Rainer Maria Woelki, homilii pronesl maďarský kardinál Péter Erdő, kterého pojilo se zesnulým dlouholeté přátelství. Při bohoslužbě zazněl i pozdrav papeže Františka a emeritního papeže Benedikta XVI.

Obřadů se zúčastnila řada kardinálů, biskupů, kněží, jáhnů i laiků. Církev z České republiky zde zastupoval předseda ČBK Dominik kardinál Duka a obřadu se účastnil i generální sekretář ČBK Stanislav Příbyl. Slavnost zahájilo procesí z chrámu svatého Gereona, kde mohli věřící vzdát poctu zesnulému v předchozích dnech.

Maďarský kardinál Péter Erdő, který byl dlouholetým Meisnerovým přítelem a podílel se spolu s ním na činnosti díla Renovabis, připomněl pomoc zesnulého Církvi ve střední a východní Evropě. Zdůraznil také jeho mimořádně náročný úkol vést berlínskou arcidiecézi, do níž patřila východní i západní část města. Právě propojování Východu se Západem ocenil ve svém pozdravu i papež František.

Ve své duchovní závěti, kterou sepsal již před šesti lety, vyznává kardinál Meisner svou lásku ke Kristu i věrnost papeži: „To je moje poslední prosba k vám všem, prosba, která je vám ku spáse: Stůjte při našem Svatém otci. Je to Petr dnešní doby. Následujte cestu, kterou ukazuje. Buďte poslušní jeho slov. Petr nechce nic pro sebe, ale všechno pro Pána a jeho sestry a bratry.“

Církev.cz, RaVat

Dokončení ze str. 1

díky živému spojení s Kristem podobat naopak studánce, kterou sytí z hlubiny tryskající pramen a která je připravena neustále dávat těm, kteří občerstvení potřebují.

Krásný příklad toho, jak to jde, jsem měl možnost zažít v prvním týdnu letošních prázdnin. Setkal jsem se s mladými na takzvaném *SummerJobu*, což je v podstatě prázdninová brigáda, při které mladí křesťané dobrovolně a naprosto zdarma týden pomáhají svou prací. Letos jich ve Vápenné a okolních obcích na Jesenicku pracovalo asi 150. Setkání s nimi bylo občerstvením nejen pro místní obyvatele, ale také pro mě. Uvědomil jsem si, jak potřebný je takovýto příklad nás křesťanů v dnešním světě. Jak potřebné jsou uprostřed kaluží sobectví a pýchy studánky žité víry, která svědčí o Boží lásce k nám. Přeji vám, aby prázdninový čas byl pro vás příležitostí občerstvit se nejen ve svěží přírodě, ale také u Krista.

*Mons. Martin David
pomocný biskup a generální vikář
ostravsko-opavské diecéze*

Mons. Auza na půdě OSN: Je třeba pomáhat lidem uchovat si pojem pravdy a dobra

O významu náboženství při stanovení etických zásad umožňujících vyrovnaný rozvoj hovořil stálý pozorovatel Svatého stolce při OSN. Arcibiskup Bernardito Auza tam vystoupil 17. července na setkání věnovaném mobilizaci náboženských obcí, pokud jde o solidaritu a zodpovědnost ve snaze vykořenit bídu a posílit mír. Vatikánský představitel na půdě OSN zdůraznil, že věřící lidé a náboženské organizace jsou a nadále budou na tomto poli velice aktivní: pomáhají chudým, sytí hladové, provozují zdravotní střediska a školy na všech stupních, prosazují důstojnost žen a pomáhají matkám, pečují o životní prostředí, vytvářejí mír. Podle názoru arcibiskupa Auzy však jejich nejdůležitější a dlouhodobý vklad nespočívá pouze v tom, nýbrž především v odhalování hlubokých antropologických a etických důvodů toho, proč naše náboženské obce tyto aktivity vyvíjejí. „V době etického relativismu – řekl papežský diplomat – musíme pomáhat lidem, aby si uchovali pojem pravdy a dobra. A když se političtí představitelé někdy v náboženském hávu snaží manipulovat náboženství za účelem, který není ve shodě s láskou k Bohu a k bližnímu, musíme to korigovat.“ Arcibiskup Auza dále zmínil jako příklad etického ukazatele plynoucí z náboženského vyznání nauku papeže blahoslaveného Pavla VI. z encykliky *Populorum progressio* o tom, že „rozvoj je novým jménem míru“, a dále papežem Františkem hláсанou „integrální ekologii“.

RaVat

Také my vám, milí čtenáři, přejeme pokojný prázdninový čas a to právě občerstvení. Příští číslo RC Monitoru vyjde až po letní přestávce, 3. září 2017. Redakce

RC Monitor si můžete objednat na adrese: Res Claritatis, Hlubočeská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@rcmonitor.cz nebo na internetových stránkách <http://rcmonitor.cz>. Zde se také můžete zaregistrovat, máte-li zájem o pravidelné zaslání zpráv e-mailem. Dále nás najdete na <http://www.facebook.com/ResClarityMonitor>. Periodikum je distribuováno zdarma a lze je v požadovaném počtu kusů objednat na adrese redakce. Jeho vydávání je možné jedině díky zasláním darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo jsou přibližně 24 Kč, což za rok činí 576 Kč. Všem dárcům Pán Bůh zaplatí. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.

Kardinál Sandri: Nesmíme mlčet o konfliktu na Ukrajině

Láska k pravdě nám brání, abychom přijali ticho, které se rozhostilo okolo konfliktu na Ukrajině a kolem utrpení desetitisíců lidí. V charkovské katedrále to prohlásil prefekt Kongregace pro východní církve Leonardo kardinál Sandri, který byl ve dnech 11.–17. července na návštěvě Ukrajiny, kam přišel jménem papeže Františka podpořit místní věřící.

V Kyjevě se kardinál Sandri pomodlil na náměstí Majdan a u památníku hladomoru z let 1932–1933. V Charkově posvětil podzemní kapli a kříže katedrály, která se zde buduje. Předal také dar papeže Františka na stavbu chrámu. Na východě země, v Kramatorsku a Slovjangsku, se setkal s místními utečenci. Navštívil také charitní centrum pro stovky dětí, jejichž životy jsou poznamenány válkou. Vrcholem návštěvy byla pouť na mariánském místě Zarvanica.

Jak řekl kardinál Sandri Vatikánskému rozhlasu, obyvatelé Ukrajiny jsou vděční papeži nejen za sbírku, jež se konala vloni na jeho pokyn v celé Evropě, ale i za velkou pozornost Františka vůči jejich situaci. Kvůli konfliktu žije na Ukrajině 1,7 milionů vnitřně přesídlených osob.

Kardinál také ocenil „děti, maminky, staré lidi i mnoho, skutečně mnoho mladých, kteří navzdory těžkostem následují život Církve, prohlubují svůj křesťanský život a dávají příklad apoštolského života v oblasti, kde je tolik problémů“.

Řešení těžkostí podle něj spočívá především v dialogu: „Věříme, že řešení problémů nespočívá ve válce. Pro mír je potřeba využívat nástroje dialogu, smíření, porozumění a poznání toho, co si myslí ti druhí, umění porozumět i vlastním omezením a společně najít řešení. Tedy říkáme: ‚ne‘ zbraním, ‚ano‘ míru.“

Církev.cz, RaVat

Zahájen beatifikační proces Chiary Petrillové

Přesně pět let po úmrtí (13. června 2012) Chiary Petrillové (dívčím jménem Corbellonová) římská církev otevřela její beatifikační proces. Postulátorem byl jmenován karmelitán o. Romano Gambalunga. Kdo měl možnost poznat mladou italskou ženu osobně, dosvědčuje, že za podpory svého manžela Enrica neustále hledala Boží vůli a světovala Pánu vše, čemu nedokázala porozumět, aniž by pozbyla naděje a radosti.

Chiara nemyslela sama na sebe, nýbrž denně souhlasila s tím, co od ní Bůh zrovna požadoval. Nutno říci, že toho nebylo málo. První dvě děti manželů Petrillových zemřely krátce po narození. Při třetím těhotenství byl Chiaře diagnostikován karcinom jazyka. Manželé Petrillovi odmítli radikální léčbu, aby neohrozili nenarozený život. Teprve po porodu malého Francesca se jeho matka mohla podrobit chirurgickému zákroku, chemoterapii a radioterapii, avšak zemřela několik měsíců poté. Nikoli náhodou ji proto římský vikář Agostino kardinál Vallini při pohřbu nazval novodobou Giannou Berettou Mollovou. Očití svědci potvrzují, že také tuto zkoušku mladí manželé podstoupili ve vyrovnané důvěře v Boží prozřetelnost. Posilovala je přitom denně opakovaná zásvětná modlitba k Matce Boží, uzavíraná slovy „Totus tuus“.

Blízký manželský pár Cristiana Pacciniová a Simone Troisi zpracovali Chiařin příběh knižně pod titulem „Narodili jsme se a již nikdy nezemřeme“ (Porziuncola 2013). V České republice knihu publikovalo Karmelitánské nakladatelství pod názvem „Smrt nemá poslední slovo“ (2015). Celý příběh manželů Petrillových se vyznačuje silnou mariánskou úctou – poznali se při pouti do Medžugorje, kam se opakovaně vraceli, své třetí dítě zasvětili Panně Marii ve františkánské Porziuncule, a postupem doby se kolem nich utvořilo společenství rodin, které se každý čtvrtek večer scházejí k modlitbě růžence. Nejdůležitějším svědectvím je nicméně touha po svatosti obou manželů.

RaVat

Další zprávy najdete na internetových stránkách <http://rcmonitor.cz>.

SLOVO KNĚZE

Misie. Slovo plné naděje a radosti. Pochází z latinského *missio* – což znamená poslání. Kdo je poslán? Odkud, kam a proč?

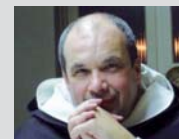
Především k nám Bůh Otec posílá svého Syna. Z věčnosti do času, z nebe na zem. „*Tak Bůh miloval svět...*“ (Jan 3,16). Posílá nám ho, ne aby nás soudil, ale zachránil, „... aby svět byl skrze něho spasen.“ Spolu se Synem posílá Otec i Ducha Svatého. Boží Duch otevírá naše nitro pro věci Boží. Způsobuje, že náš život nabývá i vertikálního rozměru. V Duchu Svatém se stáváme Božími dětmi, novým stvořením, lidmi duchovními.

Pak ale Ježíš posílá i nás. „*Jako Otec poslal mne, tak i já posílám vás.*“ (Jan 20,21) Jsme vlastně Kristem vtaženi a zapojeni do božského poslání záchrany světa. Každému křesťanu je vlastní, že je nositelem Ježíše Krista a jeho spásné zvěsti. Křtem jsme byli připodobněni Kristu. Do naší duše byl vtisněn jeho obraz, křesťanský charakter, a byli jsme přivtěleni k Církvi – mystickému Tělu Kristovu. To všechno nás uschopňuje, podobně jako Ježíš, jít k druhým lidem a předávat jim evangelium. Misie je skutkem hluboké víry, radostné naděje a obětavé lásky. Citlivost a ochotu k této službě rozněcuje v křesťanech Duch Svatý. On také může způsobit, že se hlášené Boží slovo dotkne srdcí posluchačů a že i oni uvěří Kristu, přijmou ho a stanou se též jeho přáteli.

V tomto týdnu probíhá katolická misie v západočeském městě Sušici. Skupina misionářů spolu s místními farníky otevírá dveře a činí krok k lidem, kteří Pána neznají. Vystupují s pokorou u vědomí vlastní nedostatečnosti a s důvěrou v Boží vedení. Někdy i se skleslou náladou, se strachem a obavami (srov. I Kor 2,3). Ale pudí je láska ke Kristu a touha po spáse všech lidí.

Prosím Vás, kteří čtete tyto řádky, o modlitbu za pozhnanou žeň naší sušické misie.

fr. Pavel Maria OP

*fr. Pavel M. Mayer OP,
rektor baziliky a strážce
hrobu svatě Zdislavy*

VYZNÁNÍ, PRONÁSLEDOVÁNÍ A MODLITBA JAKO ZÁKLAD APOŠTOLSKÉHO ŽIVOTA

Homilie papeže Františka při slavnosti svatých Petra a Pavla

Orant, Priscilliny katakomby. Foto: Flickr, profzucker (CC BY-NC-SA 2.0)

Dnešní liturgie nám překládá trojici slov, která jsou pro život apoštola zásadní: vyznání, pronásledování a modlitba.

Vyznání

Vyznání je Petrovým vyznáním z evangelia, když Pánova otázka postupuje od obecného ke konkrétnímu. Ježíš se totiž nejprve táže: „Za koho lidé pokládají Syna člověka?“ (Mt 16,13). Z tohoto „sondování“ z mnoha stran vychází, že lidé považují Ježíše za proroka. Mistr tedy položí učedníkům vsutku zásadní otázku: „A za koho mě pokládáte vy?“ (v. 15). V této chvíli odpoví pouze Petr: „Ty jsi Mesiáš, Syn živého Boha“ (v. 16). Toto je vyznání: rozpoznává v Ježíši očekávaného Mesiáše, živého Boha, Pána vlastního života.

Tato životně důležitá Ježíšova otázka se dnes obrací k nám, k nám všem a obzvláště k nám pastýřům. Je to rozhodující otázka, před kterou neobstojí ledabylé fráze, protože ve hře je život: životně důležitá otázka si žádá životně důležitou odpověď. Málo platná je totiž znalost článků víry, nevyznáváme-li Ježíše jako Pána svého života. Dnes nám on sám

hledí do očí a ptá se: „Kým jsem já pro tebe?“ Jako by chtěl říci: „Jsem ještě já Pánem tvého života, směřováním tvého srdce, důvodem tvé naděje, tvou nezdolnou důvěrou?“ Spolu se svatým Petrem také my dnes obnovujeme svou volbu žít jako učedníci a apoštolové; opět přechá-

Modlitba je nezbytnou vodou, jež sytí naději a dává růst důvěře. Modlitba způsobuje, že se cítíme být milováni a dovoluje nám milovat.

zíme od Ježíšovy první otázky k druhé, abychom byli „jeho“ nejen slovy, nýbrž také skutky a životem.

Ptejme se sami sebe, zda jsme salónní křesťané, klábosící o tom, co se děje v Církvi a ve světě, anebo apoštolové na cestě, kteří vyznávají Ježíše životem, protože jej mají v srdci. Kdo vyznává Ježíše, ví, že se od něj neočekává, že bude pouze rozdávat rozumy, nýbrž dávat ži-

vot; ví, že nemá věřit vlažně, nýbrž je povolán „hořet“ láskou; ví, že životem nemá „proplouvat“ či uvelebovat se v blahobytu, nýbrž má riskovat a zajíždět na hlubinu, každý den znovu vycházet v sebedarování. Kdo vyznává Ježíše, činí tak jako Petr a Pavel: následuje ho až do konce – ne jenom do jisté míry, ale až do konce – a následuje ho po jeho cestě, nikoli po našich cestách. Jeho cesta je cestou nového života, radosti a vzkříšení. Cesta, která vede také skrze kříž a pronásledování.

Pronásledování

Druhým slovem je tedy pronásledování. Nejen Petr a Pavel prolili krev pro Krista, ale celá prvopočáteční komunita byla pronásledována, jak nám to připomíná kniha Skutků apoštolských (srov. 12,1). Také dnes v různých částech světa, často v atmosféře mlčení – a nezřídka v mlčení, které je spoluvinou – je mnoho křesťanů utiskováno, pomlouváno, diskriminováno, je předmětem násilí rovněž smrtelného. Nezřídka se nedostává žádoucího nasazení těch, kdo by mohli prosadit respekt k jejich svatosvatým právům.

Chtěl bych však především zdůraznit to, co apoštol Pavel prohlašuje dříve než „měl – jak píše – prolít v oběť svou krev“ (2 Tim 4,6). Pro něho život byl Kristus (srov. Flp 1,21), a to Kristus ukřižovaný (srov. 1 Kor 2,1), který za něho dal život (srov. Gal 2,20). Takto, jako věrný učedník, následoval Pavel svého Mistra a sám také obětoval život. Bez kříže není Kristus, avšak bez kříže není ani křesťan. Vskutku, „ke křesťanské ctnosti patří nejen konat dobro, ale také umět snášet zlo“ (Augustin, *Promluvy* 46,13), jako Ježíš. Snášet zlo neznamená pouze mít trpělivost a odevzdaně živořit. Znamená to následovat Ježíše, nést břemeno, nést ho na svých bedrech kvůli němu a kvůli ostatním. Znamená to přijmout kříž, kráčet dál s důvěrou, protože nejsme

sami. Ukřížovaný a zmrtvýchvstalý Pán je s námi. Takto můžeme s Pavlem říci, že „ze všech stran se na nás valí trápení, ale nesoužíme se. Býváme bezradní, ale ne zoufalí. Býváme pronásledováni, ale ne opuštěni“ (2 Kor 4,8–9).

Snášet (zlo) znamená umět vítězit s Ježíšem na způsob Ježíše, a nikoli na způsob světa. Právě proto se Pavel – jak jsme slyšeli – považuje za vítěze, který se chystá převzít věnec (srov. 2 Tim 4,8) a píše: „Dobrý boj jsem bojoval, svůj běh jsem skončil, víru jsem uchoval“ (v. 7). Jediným principem v jeho dobré bitvě bylo „žít pro“, nikoli pro sebe, nýbrž pro Ježíše a pro druhé. Žil „v běhu“, totiž nešetřil se, ale naopak spotřeboval se. Jednu věc, jak říká, si zachoval: nikoli zdraví, ale víru, totiž vyznání Krista. Pro jeho lásku zažil zkoušky, ponižování a utrpení, které nemáme nikdy vyhledávat, nýbrž přijímat. A v tomto tajemství bolesti nabídnuté z lásky, v tomto tajem-

ství, které mnoho pronásledovaných, chudých a nemocných bratří ztělesňuje také dnes, září spásná síla Ježíšova kříže.

Modlitba

Třetím slovem je modlitba. Život apoštola, který prýští z vyznání a ústí do oběti, plyne každý den v modlitbě. Modlitba je nezbytnou vodou, jež sytí naději a dává růst důvěře. Modlitba způsobuje, že se cítíme být milováni a dovoluje nám milovat. Vede nás kupředu v temných chvílích, protože rozsvěcí Boží světlo. V Církvi je modlitba, která nás všechny podpírá a uschopňuje k překonání zkoušek. Vidíme to rovněž v prvním čtení: „Tak byl Petr hlídán ve vězení; církevní obec se však naléhavě za něho modlila k Bohu“ (Sk 12,5). Pán stráží a doprovází modlící se Církev. Modlit se znamená svěřovat mu cestu, aby se o ni staral. Modlitba je síla, která nás spojuje a podpírá, je lékem na odloučenost a soběstačnost, vedoucí

k duchovní smrti. Neboť Duch života nevane, pokud o něj neprosíme, a bez modlitby se neotevřou vnitřní vězení, která nás drží v okovech.

Kéž nám svatí apoštolové vyprosí takové srdce, jaké sami mají, navené i ukonejšené modlitbou: unavené, protože prosí, klepe a přimlouvá se, nese v sobě mnoho lidí a situací, které je třeba Bohu svěřit, zároveň však je ukonejšené, neboť při modlitbě Duch přináší útěchu a sílu. Jak naléhavě potřební jsou v Církvi učitelé modlitby, především však jde o to být muži a ženami modlitby, vskutku žijícími modlitbou!

Když se modlíme, Pán zasahuje. On, jenž je věrný lásce, kterou jsme mu vyznali, nám stojí nablízku ve zkouškách. On doprovázel cestu apoštolů a bude doprovázet také nás.

*Přeložila Johana Bronková
Radio Vaticana
(Mezitimulky redakce)*

MUČEDNÍCI KOMUNISMU

P. Paweł Chmielewski a P. Ulrich Schikowski

V současnosti probíhá přípravný proces beatifikace 28 kněží a 9 žen ze severopolského regionu Warmia, kteří se stali obětmi řádění sovětské soldatesky. Dnes přinášíme portréty dvou těchto kandidátů beatifikace.

Dnes se dotkneme v českém prostředí velmi málo známého tématu z historie severního Polska, tzv. východních Prus či Warmie. Příchod sovětských jednotek do této oblasti, dříve německého území, dnes Polska, měl značně dramatický průběh a rozhodně se nejednalo o poklidné osvobození území od nacistických jednotek. Vojáci Rudé armády se dopouštěli krádeží, znásilňování žen i zabíjení civilistů. Mezi obětmi byla také řada kněží německé i polské národnosti. Většina z nich byla zastřelena rudoarmějci, nejčastěji proto, že odmítli vydat loupčím vojákům liturgické náčiní či jiné cennosti z kostela, případně proto, že před nimi bránili věřící. V současnosti probí-

há přípravný proces beatifikace 28 kněží a 9 žen ze severopolského regionu Warmia, kteří se stali obětmi řádění sovětské soldatesky. Dnes přinášíme portréty dvou těchto kandidátů beatifikace.

P. Paweł Chmielewski

Narodil se 2. ledna 1889 v Unieszewie u Olszyna v regionu Warmia v rodině venkovského učitele. Po ukončení obecné školy nastoupil na gymnázium v Braniewie, kde v roce 1909 složil maturitu. Následně se rozhodl pro duchovní dráhu a vstoupil do kněžského semináře, rovněž v Braniewie. Už v mládí se zavázal dodržovat slib chudoby a zůstal tomuto předsevzetí věrný celý život. Kněžské

svěcení přijal 28. února 1915 ve Fromborku z rukou biskupa Augustyna Bludaua. Více než 13 let pracoval jako vikář ve farnosti Biesowo. Za první světové války působil u vojenské zdravotní služby a jako vojenský kaplan. V roce 1928 se stal proboštem farnosti Klebark Wielki, kde působil až do své smrti. Jeho věrnou pomocnicí a farní hospodyní byla jeho sestra Lída. Ve farnosti podporoval rozvoj náboženských společenství – Kongregace Mariina, Bratři Srdce Ježíšova či III. řád svatého Františka. Věnoval se především chudým a potřebným – pomáhal mladým lidem v nouzi nalézt ubytování, dětem z chudých rodin zaplatil šaty i obuv k prvnímu svatému přijímá-

P. Paweł Chmielewski. Foto: <http://klebarkwielki.pl>

Odmítl zachránit útekem sám sebe se slovy: „Jsem vaším pastýřem, a byl bych špatný pastýř, kdybych v nebezpečí opustil své ovečky.“

ní, podporoval staré a opuštěné, přičemž sám žil velmi skromně. Jako duchovní se také snažil o zlepšení vztahů mezi Němci a Poláky. Farníci ho milovali a nazývali jej tatínkem.

Pastýřem až do konce

Když se začátkem roku 1945 blížila do Klabarku fronta a příchod Rudé armády, mnozí obyvatelé i kněží prchali. I otec Paweł byl farníky vybídnut, aby se zachránil útekem. On to však odmítl slovy: „*Jsem vaším pastýřem, a byl bych špatný pastýř, kdybych v nebezpečí opustil své ovečky.*“

22. ledna 1945 pronikli sovětsí vojáci do farnosti. Docházelo zde k rabování, znásilňování i vraždám. Otec Paweł slyšel o krádežích v kostelech v okolních vesnicích, a proto se rozhodl ukrýt liturgické náčiní – monstranci a kalichy – v jedné z hospodářských budov. Sovětsí vojáci hledali cennosti i v kostele a na faře. Dle svědků je rozrušila ro-

dinná fotografie otce Pawła, kde byl jeden jeho příbuzný v době první světové války v německé uniformě. Otce Chmielewského odvěkli, týrali – pobodali ho bajonetem, a nakonec ho ještě živého vyhodili z okna na schody před dům, kde ho zastřelili. Farníci se zpočátku obávali reakce Rusů a zdráhali se zabitého kněze pohřbit. Nakonec po několika dnech jej ti nejchudší farníci, kterým jako kněz sloužil, pochovali, a to pouze do mělké jámy naproti fary v Klabarku Wielkim. Pohřební obřady se konaly až 3. června 1945, kdy byl zesnulý řádně pohřben v rakvi do hrobu.

P. Urlich Schikowski

Urlich Schikowski se narodil 4. srpna 1907 v Biskupcu poblíž města Grudziądz na severu dnešního Polska. V průběhu první světové války se jeho matka i s dětmi – měl dvě sestry – odstěhovala do Berlína, zatímco otec narukoval do armády. Teprve v roce 1916 se rodina Schikowských vrátila do Biskupce.

Urlich se už jako dítě projevoval zbožností. Jeden řeholník pocházející z regionu Warmie ho pak vzal na misijní řádovou školu do Sittard v Holandsku. Zde pak Urlich složil i maturitu. Po ukončení školy začal studovat ve Vídni medicínu, ale už po prvním semestru se rozhodl pro kněžství. Nastoupil tedy do kněžského semináře v Braniewie, kde studoval filosofii a teologii. Během studií se aktivně věnoval také hudbě – hrál na piano, harmonium a varhany. Rovněž aktivně sportoval – jezdil na lyžích, plaval, bruslil.

28. února 1932 přijal kněžské svěcení ve Fromborku z rukou biskupa Maximiliana Kallera. Jako kaplan nastoupil do farnosti Stary Targ u Sztumu. Kvůli svým křesťanským postojům byl vyšetřován gestapem a v roce 1934 mu hrozil kvůli jeho kázáním soudní proces. V roce 1936 byl poslán na dvouleté doktorandské studium filosofie do Říma. Po návratu do vlasti působil na několika místech – v Schloßbergu u Tylži, následně jako nemocniční kaplan ve špitále sv. Alžběty v Královci. Od roku 1940 pokračoval ve studii, připravoval se na docenturu a habilitační práci. 28. ledna 1942 byl

jmenován proboštem ve farnosti Chruściel u Braniewa poblíž Baltu.

Ve společném hrobě

V lednu 1945 se přiblížily boje do blízkosti Chruścielu. 21. ledna obsadili vesnici německé jednotky a žádali kněze, aby on i věřící opustili kostel. Mše následně probíhala na faře. Mnozí farníci prchali pryč před blížícími se sovětskými jednotkami a intenzivními boji. 25. ledna 1945 odsloužil otec Urlich poslední mši. Dle vzpomínek pamětníků pak povzbuzoval věřící, aby věřili v Boha a byli mu věrní i v těžkých časech, které mají záhy přijít. Ve svém pokoji pak ještě zpovídal a pomodlil se se shromážděnými lidmi modlitbu při nebezpečnosti smrti. Následně všem požehnal.

Brzy němečtí vojáci žádali civilisty, aby opustili obec či se uchýlili do vzdálenějších domů, protože se boje přenesly už do vesnice. Otec Urlich spolu s jedním farníkem ještě před odchodem z fary zakopali poblíž liturgické náčiní a Nejsvětější svátost z obavy před jejich zcizením a zneuctěním. Poté se kněz spolu se svou sestrou a farní hospodyní ukryli v jednom ze stavení. V noci z 26. na 27. ledna 1945 nad ránem vpadlo do tohoto domu několik sovětských vojáků, hledali kněze a následně ho odvedli pryč. Vedli ho přes vesnici a žádali od něj, aby jim řekl, kam ukryl liturgické náčiní. Když se přiblížili k faře a on jim odmítl sdělit, kam věci ukryl, střelili ho smrtelně do krku a jeho tělo nechali ležet na zemi, takže na něj padal sníh. Jeho tělo pak bylo pohřbeno do společného hrobu s dalšími mrtvými.

Vojtěch Vlček

Mgr. Vojtěch Vlček, historik a pedagog, spolupracovník Ústavu pro studium totalitních režimů

Dle vzpomínek pamětníků povzbuzoval otec Urlich věřící, aby věřili v Boha a byli mu věrní i v těžkých časech, které mají záhy přijít.

FATIMA: TŘETÍ TAJEMSTVÍ II

Naposledy jsme probírali samotné třetí tajemství, které Panna Maria spolu s dvěma předchozími tajemstvími odhalila při svém třetím zjevení 13. července 1917. Dnes probereme jeho další osudy.

Lucie zveřejňuje jen první dvě tajemství

Fatimští vizionáři věrně zachovávali mlčení o trojím fatimském tajemství, jak jim sama Panna Maria uložila. Jak již bylo naznačeno, první dvě tajemství byla tak zveřejněna sestrou Lucií až v její třetí vzpomínce, jejíž sepsání dokončila 31. srpna 1941. Stalo se tak na příkaz Mons. Josého Alveze Correia da Silva, biskupa z Leirie, o němž samotná vizionářka napsala v dopise svému zpovědníkovi: „Tento příkaz mě zasáhl do hloubi duše jako záblesk světla, protože mi říkal, že přišel čas, kdy mám vyjevit dvě části tajemství.“ Ve vzpomínce poprvé uvedla, že tajemství má tři části a že uveřejní pouze první dvě části: „Tajemství má tři části, z nichž chci dvě vyjevit.“ Obdobná situace nastala při vzniku čtvrté vzpomínky, dopsané 8. prosince téhož roku 1941. I když kanovník Galamba de Oliveira naléhal na biskupa, aby Lucií přikázal napsat všechno, on na to moudře poznamenal: „Ne, to jí neukládám.“ Lucie zde tak znovu vylíčila první dvě tajemství, ale třetí nikoliv.

Vidění a sepsání tajemství 3. ledna 1944

Jak tedy došlo k sepsání třetího tajemství? Zde se ukázala jako prozřetelnostní vážná nemoc, zánět plic, která Lucií, tehdy sestru sv. Doroty ve španělském městě Tuy, postihla v červnu 1943. 15. září téhož roku ji zde navštívil biskup Correia da Silva. V obavě, aby vizionářka nezemřela a neodnesla si s sebou do hrobu třetí tajemství, jí tehdy pod poslušností nařídil, aby tajemství sepsala. Tento příkaz uvedl sestru Lucií do velkého zmatku a bolesti, jak to ona sama vylíčila ve svém dopise Mons. Antoniovi García y García, arcibiskupovi ve Valladolidu a jednomu za svých duchovních otců: „Tento příkaz způsobil, že se cítím zle. Dobrý Bůh mi

dal příkaz, abych to nikomu neříkala, a jeho představitel mi nařizuje psát.“ Navíc se několikrát pokoušela tajemství napsat, ale jakási tajemná síla jí v tom bránila, přestože jinak schopná psát byla. Právě pro řešení této situace se dopisem obrátila na valladolidského arcibiskupa. Ten jí po-

Sestra Lucie z Fatimy. Foto: <https://soldefatima.es>

V čase jedna víra, jeden křest, jedna Církev, svatá, katolická, apoštolská. Ve věčnosti nebe!

radil, aby napsala biskupovi z Leirie, což sestra Lucie učinila 19. prosince 1943.

Zatímco očekávala biskupovu odpověď, modlila se 3. ledna 1944 odpoledne před svatostánkem. A mraky v její duši byly odehnány, protože se jí zjevila Panna Maria, která jí řekla: „Neboj se, Bůh chtěl zkoušet tvou poslušnost, víru a pokoru; buď v pokoji a napiš, co ti přikazují, nikoli však to, co ti bylo dáno pochopit z jeho významu. Po napsání to dej do obálky, zavři ji a zapečeť a navenek napiš, že může být otevřena až v roce 1960 panem

kardinálem patriarchou z Lisabonu nebo panem biskupem z Leirie.“¹ Pak následovalo – obdobně jako při zjeveních ve Fatimě – Boží světlo, které Lucie ve svém osobním deníku popisuje slovy: „Cítila jsem ducha zaplaveného tajemstvím světla, kterým je Bůh, a v něm jsem viděla a slyšela: Hrot kopí jako plamen, jež se odděluje, zasahuje osu země a ona se otřásá: hory, města, obce a vesnice se svými obyvateli jsou pohřbeny. Moře, řeky a mraky překračují své hranice, přetékají, zaplavují a vlečou s sebou ve víru domy a lidi v počtu, který se nemůže spočítat; je to očistění světa od hříchu, do něhož se vrhá. Nenávist, ctižádnost vyvolávají ničící válku! Pak jsem slyšela ve zrychleném bušení srdce a ve svém duchu ozvěnu laskavého hlasu, který říkal: V čase jedna víra, jeden křest, jedna Církev, svatá, katolická, apoštolská. Ve věčnosti nebe!“² Hned po tomto zjevení byla Lucie schopna třetí tajemství sepsat.

Nezveřejnění tajemství v roce 1960

V červnu 1944 byla zapečetěná obálka s tajemstvím předána biskupovi z Leirie, který ji později umístil do další obálky. Sám je odmítl číst. Již v roce 1944 navrhoval, aby obálka s tajemstvím byla předána do archivu Kongregace svatého Oficia³ v Římě, ale Řím to odmítl. Situace se ale posléze obrátila a samotné svaté Oficium si nakonec obálku vyžádalo: došla do Říma dne 16. dubna 1957. Zatímco papež Pius XII. text tajemství nečetl, jeho nástupce svatý Jan XXIII. tak učinil

¹ CARMELO DE COIMBRA: *Um caminho sob o olhar de Maria: Biografia da Irmã Maria Lúcia de Jesus e do Coração Imaculado*, O. C. D. Marco de Canaveses: Edições Carmelo, 2013, s. 266.

² Tamtéž, s. 267.

³ Nejvyšší posvátná kongregace svatého Oficia (*Suprema sacra Congregatio sancti Officii*) byla předchůdkyní dnešní Kongregace pro nauku víry.

v srpnu 1959. Rozhodl však, že v roce 1960 k zveřejnění tajemství nedojde. Proč? Na tuto otázku odpověděl jednomu novináři kardinál Joseph Ratzinger v roce 2000 při níže uvedeném zveřejnění třetího tajemství: „V roce 1960 jsme byli na prahu koncilu, oné velké naděje nalézt nový pozitivní vztah mezi světem a Církví, a také otevřít trochu dveře uzavřené komunismu.“ Podle těchto slov byla tedy důvodem nepublikování tajemství tehdejší snaha Církve otevřít se modernímu světu a komunismu (tzv. Ostpolitik).

Zveřejnění tajemství v roce 2000

Také papež blahoslavený Pavel VI. si brzy po svém zvolení v roce 1963 vyžádal text třetího tajemství. Svatý Jan Pavel II. četl jeho text, když po atentátu na náměstí svatého Petra v Římě dne 13. května 1981 ležel v nemocnici, ale tehdy se ho ještě

nerozhodl publikovat. Přistoupil k tomu až v jubilejním roce 2000, když putoval do Fatimy, aby blahověřil Františka a Hyacintu. Na konci mše svaté slavené 13. května vystoupil kardinál Angelo Sodano, tehdejší státní sekretář, seznámil lidi s podstatnou částí tajemství a ohlásil, že bude celé zveřejněno a okomentováno Kongregací pro nauku víry. Toto zveřejnění se pak uskutečnilo v Římě dne 26. června 2000. Vyšel tak dokument *Fatimské*

poselství,⁴ který obsahuje všechny tři části fatimského tajemství, teologický komentář třetího tajemství od kardinála Josepha Ratzingera a nemálo dalších textů.⁵

fr. Štěpán Maria Filip OP

P. Lect. PhDr. Štěpán Maria Filip OP, Th.D., vyučující na CMTF UP v Olomouci a na Angeli-ku v Římě

⁴ Vedle uvedeného oficiálního českého překladu (Praha: Sekretariát České biskupské konference, 2000) se text dokumentu nachází také in: *Fátima, naše naděje*. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2017, s. 29–60.

⁵ Někteří zpochybňují, zda byl text třetího tajemství zveřejněn celý. Vedle zřejmě neznámějšího Antonia Soccio: *Il quarto segreto di Fatima*. Milano: Rizzoli, 2006 (čes. překl. in: *Co vlastně řekla Panna Maria ve Fatimě?* [B m.: b. n.], 2008, s. 2–99), jsou to především následující autoři: Christopher A. FERRARA: *The Secret Still Hidden*. Pound Ridge (New York): Good Counsel Publications, 2000; Marco TOSATTI: *Il segreto non svelato*. Casale Monferrato: Piemme, 2002 (nové přeprac. vyd.: *Fátima e il segreto non svelato: A 100 anni dal futuro della Chiesa*. Hong Kong: Chorabooks, 2017); Saverio GAETA: *Fatima: Tutta la verità: La storia, i segreti, la consacrazione*. Cinisello Balsamo (Milano): San Paolo, 2017; José María ZAVALA: *El secreto mejor guardado de Fátima: Una investigación 100 años después*. Madrid: Temas de Hoy, 2017.

ČTYŘI DŮVODY, PROČ VYKONÁVAT PRÁCI

„Potřeba jídla.“ To je jistě výstižný a nezapomenutelný způsob, jak popsat prvořadý účel manuální práce. Je to první ze čtyř účelů nebo důvodů, které pro manuální práci uvádí svatý Tomáš (STh II-II, q. 187, a. 3). Další tři důvody jsou následující: přemáhání zahálčivosti, abychom předcházeli veškerému zlu, které může plynout z pouhé skutečnosti nicnedělání; ohraničování vlastní smyslnosti, ovládnutí svého těla a cvičení v pokání, a konečně manuální práce vede k dávání almužny, máme pak totiž jistý způsob, jak hmotně podpořit ty, kdo nemají takové štěstí.

V tomto pořadí objevujeme postupný rozvoj. Tyto čtyři důvody pro manuální práci představují čtyři kroky vzestupu v duchovním životě. První důvod – získávání potravy – je zaměřen na tělo. Musíme jíst, abychom zůstali naživu. Zdá se, že neexistuje způsob, jak to vyjádřit, aniž by to znělo zcela prostě, ale tak to jednoduše je. Tato činnost podporuje tělo a zůstává na fyzické úrovni.

Druhý důvod – přemáhání zahálčivosti jako předcházení zlu – přesahuje

čistě fyzickou sféru a získává duchovní zájem. Tento druhý důvod se zdá být privativním či preventivním účelem: zůstat zaměstnán prací, abychom se vyhnuli době, kdy se může dostavit pokušení. Na mysl nám přichází představa naplnění nádoby až po okraj, aby v ní nezůstal prostor pro nic nežádoucího. Ačkoli druhý důvod představuje pokrok od čistě fyzické povahy prvního důvodu, stále má převážně negativní charakter.

Třetí důvod – držet na uzdě smyslnost prostřednictvím pokání – je podobný jako druhý účel, ale představuje významný pokrok. Zaměřuje se na přemáhání zla, ale zde se objevuje přímočařejší přístup. Zatímco druhý účel práce se zaměřuje pouze na to, abychom zůstávali zaměstnání, a tím zabránili zlu, které je spojeno s nečinností, tento třetí důvod dodává práci aktivní povahu. Práce tak může být využita jako nástroj duchovního očistění.

Dávání almužny – čtvrtý účel manuální práce – představuje významný obrat v uvažování svatého Tomáše o této

otázce. Až doposud byly důvody pro práci zaměřeny na osobu pracujícího. Obrací se k jeho nitru, což samozřejmě není nesprávné. Zde však je manuální práce nahlížena jako prostředek, kterým lze pomáhat svému bližnímu, což představuje obrat směrem k druhému člověku a umožňuje, aby se životy obou dvou protnuly. Druhý a třetí účel práce má duchovní rozměr, ale jak jsme již podotkli výše, jsou to účely buď privativní, nebo sloužící k přemáhání určitého zla. Dávání almužny je však pozitivním duchovním skutkem: skutkem lásky k druhému člověku.

Ve všech těchto důvodech společně (a neexistuje důvod, proč bychom je nemohli všechny spojit v jeden skutek; naopak, měly by být spojeny) vidíme vymezené spektrum duchovního růstu. Práce začíná jako způsob, jak udržovat náš fyzický život; chrání nás před řadou pokušení; zaměřuje se na zlo přítomné v našem nitru; a otevírá naše srdce vůči našim bližním.

<https://www.dominicanajournal.org>
Přeložil Pavel Štíčka

SUMMORUM PONTIFICUM: PRAMEN BUDOUCNOSTI

Ve dnech 29. března až 1. dubna 2017 se v německém Herzogenrathu konal 18. ročník Kolínských liturgických dnů. Robert kardinál Sarah, prefekt Kongregace pro bohoslužbu a svátosti, který se setkání nemohl zúčastnit, zaslal organizátorům tento zásadní příspěvek.

Především bych rád ze srdce poděkoval organizátorům kolokvia nazvaného *Pramen budoucnosti*, které se koná v Herzogenrathu při příležitosti 10. výročí motu proprio papeže Benedikta XVI. *Summorum pontificum*, za to, že mi umožnili zahájit vaše uvažování nad tímto tématem, pro život Církve tolik významným, to jest nad budoucností liturgie. Činím tak s velkou radostí. Vynasnažím se tedy zahájit práci kolokvia krátkou úvahou o způsobu, jak je třeba aplikovat *Summorum pontificum* v jednotě a pokoji.

Obnova liturgie

Jak víte, takzvané „liturgické hnutí“ na počátku 20. století odpovídalo vůli papeže svatého Pia X., vyjádřeně v jiném motu proprio nazvaném *Tra le sollecitudini* (1903), obnovit liturgii a její poklady zpřístupnit tak, aby se opět stala zdrojem autenticky křesťanského života. Odtud pochází definice liturgie jako „vrcholu a zdroje života a poslání Církve“ v konstituci Druhého vatikánského koncilu o posvátné liturgii *Sacrosanctum concilium* (č. 10). A nikdy nelze dostatečně připomínat, že liturgie jako zdroj a vrchol života Církve nalézá svůj základ v samotném Kristu. Náš Pán Ježíš Kristus je jediným a definitivním Veleknězem nové a věčné smlouvy, neboť sám sebe podává v oběť, a „jedinou obětí [totiž] přivedl k dokonalosti navždy ty, které posvětil“ (srov. Žid 10,14). Jak uvádí *Katechismus katolické církve*, „toto Kristovo tajemství Církve hlásá a slaví ve své liturgii, aby jim věřící žili a vydávali o něm svědectví ve světě“ (č. 1068). O motu proprio *Summorum pontificum* ze 7. července 2007, jehož desáté výročí letos s velkou radostí a vděčností slavíme, je třeba uvažovat

Foto: Flickr, Catholic Church England and Wales
© Mazur/catholicnews.org.uk (CC BY-NC-SA 2.0)

Liturgie jako zdroj a vrchol života Církve nalézá svůj základ v samotném Kristu. On je jediným a definitivním Veleknězem nové a věčné smlouvy.

v tomto kontextu liturgického hnutí, jehož je konstituce *Sacrosanctum concilium* jedním z nejkrásnějších plodů. Můžeme tedy tvrdit, že liturgické hnutí zahájené papežem svatým Piem X. nebylo nikdy přerušeno a pokračuje i dnes po novém impulsu, který mu dal papež Benedikt XVI. Zde můžeme zmínit zvláštní péči a osobní pozornost, kterou projevoval při slavení posvátné liturgie jako papež, dále časté zmínky v jeho projevech

o velké důležitosti liturgie v životě Církve a konečně oba jeho magisteriální dokumenty *Sacramentum caritatis* a *Summorum pontificum*. Jinými slovy, to, co nazýváme liturgickým *aggiornamentem* („*aggiornamento*“ je italský termín, který doslova znamená „zdešnění“; v roce 2013 jsme slavili padesáté výročí konstituce *Sacrosanctum concilium*, která byla promulgována 4. prosince 2013), motu proprio *Summorum pontificum* papeže Benedikta XVI. v jistém smyslu završilo. Jak? Emeritní papež stanovil rozlišení mezi dvěma formami téhož římského ritu: tzv. „řádnou“ formou, to jest liturgickými texty Římského misálu revidovanými podle směrnic Druhého vatikánského koncilu, a formou nazývanou „mimořádná“, která odpovídá liturgii, jež platila před liturgickým *aggiornamentem*. V současné době tedy v římském neboli latinském ritu platí dva misály: misál blahoslaveného papeže Pavla VI., jehož třetí vydání je datováno rokem 2002, a misál svatého Pia V., jehož poslední vydání promulgované svatým Janem XXIII. pochází z roku 1962.

Pro vzájemné obohacování

V *Listu biskupům*, který motu proprio doprovázel, papež Benedikt XVI. jasně uvedl, že smyslem jeho rozhodnutí nechat oba misály působit vedle sebe není jen přání vyhovět skupinám věřících lnoucích k liturgickým formám z doby před Druhým vatikánským koncilem, ale rovněž umožnit vzájemné obohacování obou forem téhož římského ritu, to jest nejen jejich pokojnou koexistenci, ale i možnost je zdokonalovat tím, že se zdůrazní nejlepší prvky, které jsou jim vlastní. Zejména napsal, že „*obě formy užívání*

Foto: Flickr, Lawrence OP (CC BY-NC-ND 2.0)

římského ritu se ostatně mohou vzájemně obohacovat: do starého misálu budou moci a měli by být zařazeni noví světcí a některé z nových prefací... Ve slavení Mše podle misálu Pavla VI. se bude moci projevit silněji, než tomu bylo doposud, ona posvátnost, která mnohé přitahuje ke starému způsobu.¹ Těmito slovy emeritní papež projevil své přání obnovit „liturgické hnutí“. Faráři farností, kde bylo motu proprio uvedeno do praxe, se stávají svědky veliké horlivosti jak mezi věřícími, tak u kněží. Rovněž jsme mohli zaznamenat odezvu a pozitivní duchovní vývoj ve způsobu prožívání slavení Eucharistie v řádné formě, zejména v podobě znovobjevení postojů adorace Nejsvětější svátosti, jako je poklekání a klečení, i větší usebranost charakterizovanou posvátným tichem, jímž se mají vyznačovat důležité okamžiky nejsvětější oběti mše svaté, tak aby kněží i věřící mohli niterně prožívat tajemství víry, jež se slaví. Je také pravda, že je třeba důrazně povzbuzovat k liturgické a duchovní formaci a podporovat ji. Rovněž bude nutno pěstovat dokonale vyladěnou pedagogiku, abychom překonali jistý příliš formální „rubricismus“ při výkladu obřadů tridentského misálu těm, kteří je ještě neznají, nebo je znají velmi částečně a občas... předpojatě. Proto je v zájmu plné, vědomé, hluboké a plodnější účasti věřících na slavení Eucharistie vhodné a velmi důležité vypracovat dvojazyčný [tridentský] misál v latině

a v národním jazyce. Rovněž je nutno zdůrazňovat kontinuitu mezi oběma misály pomocí náležitých liturgických katechezí. Mnoho kněží dosvědčuje, že to je podnětný úkol. Uvědomují si totiž, že tím pracují na liturgické obnově a přispívají vlastním dílem k „liturgickému hnutí“, o němž právě teď hovoříme, to jest v zásadě k oné duchovní a mystické, a tedy i misijní obnově, kterou si přál Druhý vatikánský koncil a k níž nás naléhavě vyzývá papež František.

Liturgie se tedy musí stále reformovat, aby byla stále věrnější své mystické podstatě. Tato „reforma“, která nastoupila namísto skutečné „obnovy“, již si přál Druhý vatikánský koncil, však byla většinou uskutečňována v povrchním duchu a na základě jediného kritéria: za každou cenu potlačit dědictví vnímané jako naprosto negativní a zastaralé a vyhloubit propast mezi obdobím před koncilem a po něm. Stačí však znovu si vzít [koncilovou] konstituci o posvátné liturgii a číst ji poctivě, bez překrucování jejího smyslu, a uvidíme, že skutečným cílem Druhého vatikánského koncilu nebyla reforma, která by se mohla stát příležitostí k rozchodu s Tradicí, ale pravý opak, totiž znovobjevení a potvrzení Tradice v jejím nehlubším smyslu. To, co nazýváme „reformou reformy“ a co by se ve skutečnosti mělo přesněji nazývat „vzájemným obohacováním ritů“, použijeme-li výrazu magisteria Benedikta XVI., je ve skuteč-

nosti především duchovní nutností. Zcela evidentně se to týká obou forem římského ritu. Základními prvky a jádrem každé autentické křesťanské liturgie jsou obzvláštní péče, již je třeba liturgii věnovat, nutnost mít ve velké úctě a rozvíjet její krásu a posvátnost a zachovávání správné rovnováhy mezi věrností Tradici a legitímním vývojem, a tedy absolutní a radikální odmítnutí jakékoli hermeneutiky diskontinuity a zlomu. Kardinál Joseph Ratzinger neúnavně opakoval, že krize, jež už padesát let – v zásadě od koncilu – otrásá Církví, souvisí s krizí liturgie, to jest s neúctou, desakralizací a zplošťováním zásadních prvků bohoslužby. Napsal: „Jsem přesvědčen, že církevní krize, kterou dnes prožíváme, spočívá do značné míry v rozpadu liturgie.“²

Druhý vatikánský koncil chtěl jistě podpořit větší aktivní účast Božího lidu [na liturgii] a postupně prohlubovat křesťanský život věřících (srov. *Sacrosanctum concilium*, č. 1). Zajisté se uskutečnily některé krásné iniciativy v tomto smyslu. Nemůžeme však zavírat oči nad katastrofou, devastací a schizmatem, jež vyvolali moderní propagátoři „živé“ liturgie, když liturgii Církve přetvořili podle svých vlastních nápadů. Zapomněli, že liturgické konání není jen MODLITBOU, ale také a především TAJEMSTVÍM, při němž se pro nás uskutečňuje něco, co nemůžeme plně chápat, ale co musíme přijímat s vírou, láskou, poslušností a tichým klaněním. Právě to je skutečný smysl aktivní účasti věřících. Nejde o pouze vnější aktivitu, o rozdělení rolí či funkcí při liturgii, ale spíše o intenzivně aktivní schopnost přijímat: toto přijímání je s Kristem a v Kristu pokorným obětováním sebe sama v tiché modlitbě a dokonale kontemplativním postojem. Těžká krize víry nejen na úrovni věřících, ale také a především u mnoha kněží a biskupů, nás zavedla až do neschopnosti chápat eucharistickou liturgii jako oběť, jako tentýž akt, který Ježíš Kristus vykonal jednou provždy za všechny, při němž se nekrvavým způsobem zpřítomňuje Oběť kříže všude v Církvi, napříč epochami, místy i národy.

Často se vyskytuje svatokrádežný sklon zredukovat mši svatou na prosté společné jídlo, na oslavu světského svátku a na sebeoslavu společenství,

nebo ještě hůře, na monstrózní rozptýlení od úzkosti ze života, jenž už nemá smysl, nebo od strachu ze setkání tváří v tvář s Bohem, neboť jeho pohled odhaluje osklivost našeho nitra a nutí nás na ni pravdivě a nekompromisně pohlednout. Avšak mše svatá není rozptýlení. Je to živá oběť Krista, který zemřel na kříži, aby nás vysvobodil ze hříchu a smrti, a jejím účelem je zjevovat lásku a slávu Boha Otce. Mnoho lidí ignoruje skutečnost, že cílem každého liturgického slavení je sláva a adorace Boha, spása a posvěcení lidí, poněvadž při liturgii je *Bůh dokonale oslavován a člověk posvěcován (Sacrosanctum concilium, č. 7)*. Tuto nauku koncilu většina věřících – včetně kněží a biskupů – nezná. Rovněž nevědí, že těmi, kdo Boha skutečně uctívají, nejsou lidé, kteří reformují liturgii podle svých vlastních nápadů a kreativity, aby z ní udělali něco, co se líbí světu, nýbrž ti, kteří podle evangelia do hloubky reformují svět, aby mu umožnili přístup k liturgii, jež je odrazem liturgie, která se slaví po celou věčnost v nebeském Jeruzalémě. Jak často zdůrazňoval Benedikt XVI., u kořene liturgie je adorace, a tedy Bůh. Proto je třeba uznat, že vážná a hluboká krize Církve, která po koncilu zasáhla a i nadále zasahuje liturgii i samotnou Církev, je důsledkem skutečnosti, že jejím STŘEDEM už není Bůh a klanění se Bohu, ale lidé a jejich údajná schopnost něco „dělat“ a tak se při slavení Eucharistie zaměstnat.

Významný počet církevních představitelů dnes dokonce podceňuje těžkou krizi, kterou Církev prochází: relativismus ve věrouce, mravní nauce i disciplíně, vážné excesy, desakralizace a banalizace posvátné liturgie, čistě sociální a horizontální chápání poslání Církve. Mnozí lidé jsou přesvědčeni a nahlas a důrazně tvrdí, že Druhý vatikánský koncil vyvolal skutečné jaro Církve. Rostoucí počet duchovních nicméně toto „jaro“ pojímá jako odmítnutí, zřeknutí se jejího staletého dědictví, či dokonce jako radikální zpochybnění její minulosti a Tradice. Politické Evropě se vyčítá, že opouští nebo zapírá své křesťanské kořeny. Avšak prvním, kdo opustil své křesťanské kořeny a minulost, byla bezpochyby pokoncilní katolická církev. Některé biskupské kon-

ference dokonce odmítají věrný překlad původního latinského textu Římského misálu. Někteří žádají, aby si každá místní církev mohla překládat misál nikoli podle posvátného dědictví Církve a pomocí metodiky a zásad uvedených v dokumentu *Liturgiam authenticam*,³ nýbrž podle fantazií, ideologií a kulturních vyjádření, která, jak říkají, jsou lidé schopni chápat a přijímat. Lidé však touží být uváděni do posvátného jazyka Božího. I samo Evangelium a Zjevení se „reinterpretuje“, „uvádí do kontextu“ a přizpůsobuje pokleslé západní kultuře.

V roce 1968 napsal biskup z Metz ve Francii do svého diecézního zpravodaje strašlivou nehoráznost, která vypadala jako výraz úmyslu naprosto se rozejít s minulostí Církve. Podle biskupa

Cílem Druhého vatikánského koncilu nebyla reforma, která by směřovala k rozchodu s Tradicí, ale znovobjevení a potvrzení Tradice v jejím nehlubším smyslu.

dnes musíme znovu promyslet i samotný pojem spásy, kterou přinesl Ježíš Kristus, neboť apoštolská církev a křesťanské komunity v prvních staletích křesťanství evangelium vůbec nepochopily. Teprve v naší době jsme plánu spásy, kterou přinesl Pán Ježíš, konečně porozuměli. Biskup z Metz odvážně a překvapivě tvrdí: „*Proměna světa (civilizační změna) učí a vyžaduje změnu samotného pojmu spásy, kterou přinesl Ježíš Kristus. Tato proměna nám odhaluje, že uvažování Církve o Božím plánu nebylo až do dnešních změn dostatečně evangelijní... Žádná epocha nebyla schopna chápat evangelijní ideál bratrského života tak jako ta naše*“ (citováno v knize Jeana Madirana *L'hérésie du XXe siècle*, Nouvelles Editions Latines (NEL), 1968, s. 166). Při takovémto pohledu se nedivíme devastaci, destrukci a bojům, které následovaly a trvají až dodnes na úrovni liturgické, věroučné i mravní, jestliže se tu předstírá, že žádná jiná doba než naše nebyla schopna chápat „evangelijní ideál“. Mnozí lidé

odmítají vidět autodestrukci Církve prostřednictvím plánované demolice jejích věroučných, liturgických, mravních a pastoračních principů. Dnes se mnozí hlasy vysoce postavených církevních představitelů, kteří neústupně hlásají zjevné věroučné, mravní a liturgické omyly, byť stokrát odsouzené, a pracují na zničení té trochy víry, která v Božím lidu zbývá; lodička Církve se zmítá na rozbouřeném moři tohoto dekadentního světa a vlny na ni dorážejí, takže se užž plní vodou, a přesto rostoucí počet církevních představitelů i věřících vřeští: „Všechno jde skvěle, paní markýzo!“⁴

Realita je však úplně jiná: ve skutečnosti, jak řekl kardinál Ratzinger, „*papežové a koncilní otcové očekávali novou katolickou jednotu. Místo toho se začala projevat nejednota, která se zdála – abychom užili slov Pavla VI. – přecházet od sebekritiky k sebezničení. S nadějí se očekávalo nové nadšení, a zatím se příliš často končilo rozmrzelostí a ztrátou odvahy. Očekával se skok vpřed, a ocitli jsme se tváří v tvář pokračujícímu úpadku, který se často odehrával s odvoláváním na údajného ‚ducha koncilu‘, který tak byl diskreditován.*“⁵ „Dnes si již nikdo netroufne poctivě a seriózně zpochybňovat projevy krizí a liturgických válek, k nimž vedl Druhý vatikánský koncil“ (Joseph Ratzinger, *Principes de la théologie catholique*, Téquie, 1985, s. 413). Dnes dochází k fragmentaci a demolici posvátného *Missale Romanum*, který se vydává napospas kulturním rozdílným a výrobcům liturgických textů. Jsem rád, že zde mohu poděkovat za nesmírnou a skvěle provedenou práci, s pomocí výboru *Vox clara*,⁶ anglickojazyčným biskupským konferencím a biskupským konferencím španělské a ko-

¹ <http://www.radiovaticana.cz/clanek.php4?id=8047>

² Joseph RATZINGER: *Můj život*. Brno: Barrister & Principal, 1999, s. 112. Překlad Pavel Váňa.

³ Instrukce Svatého stolce z 28. května 2001, která požaduje, aby překlady Římského misálu do národních jazyků co nejvěrněji odpovídaly latinskému originálu. (Pozn. překl.)

⁴ Citát z populární písně, který se stal ve francouzštině obecně užívaným rčením vyjadřujícím slepý optimismus tváří v tvář velmi špatné situaci. (Pozn. překl.)

⁵ Joseph RATZINGER: *O víře dnes*. Praha: Zvon 1994, s. 24. Překlad Arnošt Loula.

rejské jazykové oblasti atd., které *Missale Romanum* přeložily věrně a v dokonalém souladu s pokyny a principy dokumentu *Liturgiam authenticam*, a Kongregace pro liturgii a svátosti jim udělila *recognitio*.

Liturgická válka

Po vydání mé knihy *Bůh, nebo nic*⁷ se mě lidé ptali na tuto „liturgickou válku“, která už několik desetiletí až příliš často rozděluje katolíky. Odpovídal jsem, že jde o absurdnost, neboť liturgie je oblastí *par excellence*, kde by katolíci měli prožívat jednotu v pravdě, víře a lásce, a že je proto nepředstavitelné slavit liturgii a chovat přitom v srdci pocity bratrovražedného boje a zášti. Nevyřkl snad Pán Ježíš naléhavá slova o nutnosti nejprve se smířit s bratrem a teprve potom obětovat svůj dar (srov. Mt 5,23–24)? Vždyť „liturgie vybízí věřící, aby byli jedno v lásce; když při velikonoční modlitbě jedlí všichni z jednoho chleba“ (srov. modlitba po přijímání o velikonoční vigílii a o svátku Zmrtvýchvstání Páně). Modlí se, aby „životem osvědčovali, co vírou přijali“. *Obnovování smlouvy mezi Bohem a lidmi v eucharistii získává a zapaluje věřící pro lásku Kristovu, která naléhá. Z liturgie tedy, především z eucharistie, jako ze zdroje do nás proudí milost; liturgii se nejúčinněji uskutečňuje v Kristu posvěcení člověka a oslava Boha, a právě k tomuto cíli je zaměřeno všechno ostatní působení církve“* (*Sacrosanctum concilium*, č. 10).⁸ Při setkání s Bohem „tváří v tvář“, jímž je liturgie, má být naše srdce zbaveno každého nepřátelství, což předpokládá, že se u každého bude respektovat to, nač je citlivý. To konkrétně znamená, že je nutno znovu potvrdit, že Druhý vatikánský koncil nikdy neželal vymazat minulost, a tedy opustit misál nazývaný po svatém Piu V., z něhož se zrodilo tolik světců, například svatý farář arský Jan Maria Vianney, svatý P. Pio a svatý Josemaría Escrivá de Balaguer, abychom jmenovali alespoň tyto tři obdivuhodné kněze. Zároveň je nezbytné podporovat liturgickou obnovu, kterou si koncil přál, a tedy přizpůsobit liturgické knihy, zejména misál nazývaný po blahoslaveném papeži Pavlu VI., konstituci *Sacrosanctum concilium*. Dodávám, že ať sloužíme v řádné nebo mimořádné formě, nejvíce záleží na tom,

abychom věřícím poskytovali to, nač mají právo: krásu liturgie, její posvátnost, ticho, usebranost, mystický rozměr a adoraci. Liturgie nás má stavět tváří v tvář Bohu v osobním, intenzivně důvěrném vztahu. Máme se v ní ponořit do důvěrného společenství s Nejsvětější Trojicí. Papež Benedikt XVI. v listu, který doprovázel motu proprio *Summorum pontificum* napsal o *usus antiquior*, že „záhy po Druhém vatikánském koncilu se dalo

Foto: Flickr, A&A Photography Services (CC BY-NC-SA 2.0)

Až se svět ve svém celku stane liturgií Boha, až se skutečně stane klaněním, pak dosáhne svého cíle, pak bude uzdraven a zachráněn.

*předpokládat, že používání Misálu z roku 1962 bude žádat pouze starší generace, která s ním vyrostla. Mezitím se však jasně ukázalo, že také mladé osoby objevují tuto liturgickou formu, cítí se jí přitahováni a nalézají v ní formu, jež je jim vlastní při setkání s Tajemstvím Nejsvětější Eucharistie.*⁹ Jde o nepopíratelnou skutečnost, opravdové znamení naší doby. Jestliže na posvátnou liturgii nechodí mladí lidé, musíme se ptát: proč? Musíme bdít nad tím, aby i celebrace podle *usus recentior*

umožňovaly toto setkání, aby lidi vedly po cestě krásy, *via pulchritudinis*, která vede k živému Kristu a k působení v jeho Církvi dnes prostřednictvím posvátných obřadů. Eucharistie skutečně není nějaký druh „večeře s přáteli“, společným jídlem společenství, nýbrž posvátným Tajemstvím, velkým Tajemstvím naší víry, slavením vykoupení, jež uskutečnil náš Pán Ježíš Kristus, jeho smrti na kříži, jíž nás vysvobodil z našich hříchů. Je tedy namístě sloužit mši svatou se stejnou krásou a vroucností jako svatý farář arský, otec Pio nebo svatý Josemaría. To je podmínka *sine qua non*, abychom dospěli „shora“, mohu-li to tak říci, k liturgickému smíření (srov. rozhovor na katolickém portálu *Aleteia* 4. března 2015).

Důrazně tedy odmítám věnovat čas tomu, abychom stavěli jednu liturgii proti druhé, misál sv. Pia V. proti misálu blahoslaveného Pavla VI. Jde spíše o to, vstoupit do velkého ticha liturgie, dát se obohatit všemi liturgickými formami, latinskými i východními. Bez tohoto mystického rozměru ticha a bez kontemplativního ducha liturgie skutečně zůstane příležitostí k nenávisným roztržkám, ideologickým konfrontacím a veřejnému ponižování bezbranných ze strany těch, kdo si činí nároky na autoritu, místo aby byla místem naší jednoty a společenství v Pánu. Místo abychom proti sobě bojovali a nesnášeli se, měla by nás liturgie vést všechny k jednotě ve víře a k pravému poznání Božího Syna, abychom se podobali jemu, dokonalému člověku, v plnosti postavy Krista... abychom žili v pravdě lásky a rostli v Kristu, aby nás Ten, který je Hlavou, mohl pozdvihnout až k sobě (srov. Ef 4,13–15) [srov. rozhovor pro *La Nef*, říjen 2016, otázka 9].¹⁰

Jak víte, velký německý liturgista Mons. Klaus Gamber (1919–1989) označoval tento společný domov neboli „otčinu“ katolíků shromážděných kolem oltáře nejsvětější oběti slovem *Heimat*. Smysl pro posvátno, který proniká a proudí rity Církve, je pro liturgii korelativní, nedá se od ní oddělit. V těchto posledních desetiletích však příliš mnoho věřících trápily, ba dokonce hluboce deptaly celebrace poznamenané povrchním a ničivým subjektivismem až do té míry, že už svůj *Heimat*, svůj společný domov, nepozná-

vali, a ti mladí ho dokonce nepoznali nikdy. Kolik se jich po špičkách odkradlo pryč, zejména těch nejmenších a nejobožejších! Stali se jakými „liturgickými bezdomovci“. „Liturgické hnutí“, s nímž jsou spojeny obě formy [římského ritu], proto usiluje o to, aby jim jejich *Heimat* poskytlo a tak je znovu uvedlo do jejich společného domova. Víme dobře, že kardinál Joseph Ratzinger ve svém díle o teologii svátostí dávno před vydáním *Summorum pontificum* zdůrazňoval, že krize Církve, a tedy krize a slábnutí víry, pocházejí z velké části ze způsobu, jak se chováme k liturgii podle starého rčení *lex orandi, lex credendi*. V předmluvě k mistrovskému dílu Mons. Gambera *Die Reform der römischen Liturgie (Reforma římské liturgie)* budoucí papež Benedikt XVI. napsal:

„Jeden mladý kněz mi nedávno řekl: dnes potřebujeme nové liturgické hnutí. Byl to výraz obav, které si v dnešní době dokáže nepřipouštět jen úmyslně povrchní duch. Onomu knězi nezáleželo na získávání nových odvážných svobod: vždyť jakou svobodu si dosud neosobujeme? Cítil, že potřebujeme nový začátek vycházející z nitra liturgie, jak si přálo liturgické hnutí, když bylo na vrcholu své skutečné povahy, kdy nešlo o vyrábění textů a vymýšlení akcí a forem, nýbrž o znovuobjevení živého jádra, proniknutí do toho, co je v pravém slova smyslu tkání liturgie, aby její uskutečňování vycházelo ze samotné její podstaty. Liturgická reforma se ve své konkrétní realizaci od tohoto původu stále více vzdalovala. Výsledkem nebylo oživení, nýbrž devastace. Na jedné straně máme liturgii, která natolik zdegenerovala, že se z ní stala show, jež se – s momentálním úspěchem pro skupinu liturgických inovátorů – snaží učinit náboženství zajímavým uprostřed módních frivolností a svůdných mravních maxim. Důsledkem je trend stále zjevnějšího ústupu těch, kteří v liturgii nehledají mistrovskou duchovní show, ale setkání s živým Bohem, v jehož přítomnosti každé „konání“ pozbývá významu, neboť pouze toto setkání nám může zajistit přístup ke skutečnému bohatství bytí.“

Domnívám se, že tento dlouhý citát, tak pravdivý a jasný, by mohl být příspěvkem k zahájení vašich úvah o motu proprio *Summorum pontificum* jako

„pramenu budoucnosti“. Dovolte mi podělit se s vámi o přesvědčení, které zastávám už dlouho: Římská liturgie, smířená ve svých dvou formách, která je podle slov jiného velkého německého liturgisty Josepha Jungmanna (1889–1975) „plodem vývoje“, může nastoupit rozhodující proces „liturgického hnutí“, na nějž tolik kněží i věřících už tak dlouho čeká. Kde začít? Dovoluji si vám navrhnout tři následující cesty, jež bych shrnul francouzskou zkratkou SAF, *silence-adoration-formation* (ticho-adorace-formace). Nejprve *posvátné ticho*, bez něhož se nemůžeme setkat s Bohem. Ve své knize *Síla ticha*¹¹ to píše takto: „V tichu si člověk může vybojovat vznešenost a velikost jen na kolenou, kdy naslouchá Bohu a klaní se mu“ (č. 66). Dále adorace. V téže knize se svěřuji s vlastní duchovní zkušeností: „Co se mě týče, vím, že nejdůležitějšími okamžiky mého dne jsou nedostizné hodiny, které trávím na kolenou v přítomnosti před Nejsvětější svátostí Těla a Krve našeho Pána Ježíše Krista. Jsem jakoby ponořen v Bohu a ze všech stran obklopen jeho tichou přítomností. Chci už patřit jen Bohu a utápět se v čistotě jeho lásky. Uvažuji však o tom, jak jsem ubohý, jak daleko mám k tomu, abych miloval Pána tak, jak on miloval mě, natolik, že se za mě vydal“ (č. 54). A konečně *liturgická formace* na základě hlásání víry neboli katecheze podle *Katechismu katolické církve*, která nás ochrání před více či méně umnými výplody některých teologů, bažících po novotách. Na toto téma jsem řekl v „londýnském projevu“, jak se mu nyní ne bez jistého humoru říká, dne 5. července 2016 na 3. mezinárodní konferenci asociace *Sacra liturgia*: „Liturgická formace je především a zásadně ponořením se do liturgie, do hlubokého Božího tajemství. Jedná se o prožívání liturgie ve všech jejích rozměrech, o opojení pitím z pramene, jenž nikdy zcela neuhasí naši žízeň po bohatosti, řádu a kráse, po kontemplativním tichu, po vytržení a adoraci, po moci, která nás vede k důvěrnému spojení s Tím, jenž působí v posvátných obřadech Církve a skrze ně“ (kardinál Robert Sarah na 3. mezinárodní konferenci asociace *Sacra liturgia* v Londýně, projev z 5. července 2016. Srov. internetové stránky asociace *Sacra liturgia*: *Vers*

une authentique mise en œuvre de Sacrosanctum Concilium, 11. července 2016).¹²

V tomto globálním kontextu a v duchu víry a hlubokého sjednocení v poslušnosti s Kristem na kříži vás pokorně prosím, abyste s velkou péčí aplikovali *Summorum pontificum*; nikoli jako prostředek negativní a zpátečnický, obrácený do minulosti, ani jako něco, co staví zdi a vytváří ghetto, ale jako důležitý a opravdový příspěvek k současnému i budoucímu liturgickému životu Církve i k liturgickému hnutí naší doby, z něhož stále více lidí, a to zejména mladých, čerpá tolik pravdivého, dobrého a krásného.

Rád bych tento úvod uzavřel těmito jasnozřivými slovy Benedikta XVI. na konci promluvy, kterou pronesl na slavnost svatých Petra a Pavla v roce 2008: „Až se svět ve svém celku stane liturgií Boha, až se skutečně stane klaněním, pak dosáhne svého cíle, pak bude uzdraven a zachráněn.“¹³

Děkuji vám za vaši laskavou pozornost. Kéž vám Bůh žehná a naplní vaše životy svou tichou Přítomností.

Robert kardinál Sarah
Přeložila Lucie Cekotová
Redakčně upraveno

Robert kardinál Sarah,
prefekt Kongregace pro
bohoslužbu a svátosti

⁶ Výbor *Vox clara* složený z předních biskupů anglicky hovořícího světa zřídila Kongregace pro bohoslužbu a svátosti v roce 2001 jako svůj poradní orgán pro liturgické texty v anglickém jazyce. (Pozn. překl.)

⁷ Česky vyšla v Kartuziánském nakladatelství v roce 2016. (Pozn. překl.)

⁸ In: *Druhý vatikánský sněm – Dokumenty*, Řím: Křesťanská akademie, 1983.

⁹ <http://www.radiovaticana.cz/clanek.php4?id=8047>

¹⁰ Anglický překlad rozhovoru na <http://www.catholicworldreport.com/2016/10/03/cardinal-robert-sarah-on-the-strength-of-silence-and-the-dictatorship-of-noise/>

¹¹ Česky vyjde v Kartuziánském nakladatelství na jaře 2018. (Pozn. překl.)

¹² <https://www.churchmilitant.com/news/article/cardinal-saraha-complete-address-at-sacra-liturgia-conference-in-london>

¹³ <http://www.radiovaticana.cz/clanek.php4?id=9752>

CANTATE DOMINO

Mezinárodní deklaráce o duchovní hudbě

U příležitosti 50. výročí instrukce *Musicam sacram* byla letos vydána deklaráce o duchovní hudbě *Cantate Domino*, kterou podepsalo více než 200 hudebníků, duchovních a vědců z celého světa. Obhajuje stálý význam a důležitost tradiční duchovní hudby a kritizuje četné vážné odchylky od ní, které sužují katolickou církev v posledním půlstoletí.

My, níže podepsaní – hudebníci, duchovní, učitelé, vědci a milovníci duchovní hudby – pokorně předkládáme toto prohlášení katolické komunitě na celém světě a vyjadřujeme naši velkou lásku k církevní pokladnici duchovní hudby i vážné obavy o její osud.

Úvod

Cantate Domino canticum novum, cantate Domino omnis terra (Žalm 96): tento zpěv k Boží slávě zněl po celé dějiny křesťanství, od jeho samotného počátku až po dnešní dobu. Písmo svaté i posvátná Tradice svědčí o velké lásce ke krásě a síle hudby při uctívání všemohoucího Boha. Pokladnici duchovní hudby měli v katolické církvi její svatí, teologové, papežové i laici vždy v úctě.

Taková láska k hudbě a jejímu provozování je dosvědčena v křesťanské literatuře a v mnoha dokumentech, které papežové věnovali duchovní hudbě, od *Docta sanctorum patrum* (1324) Jana XXII. a *Annus qui* (1749) Benedikta XIV. po motu proprio svatého Pia X. *Tra le sollecitudini* (1903), *Musicae sacrae disciplina* (1955) Pia XII., *Chirograf* svatého Jana Pavla II. o duchovní hudbě (2003) a tak dále. Toto obrovské množství dokumentů nás nutí brát s naprostou vážností význam a úlohu hudby v liturgii. Tento význam se vztahuje k hlubokému spojení mezi liturgií a její hudbou, spojení, jež se projevuje dvěma způsoby: dobrá liturgie umožňuje nádhernou hudbu, ale nízká úroveň liturgické hudby také nesmírně ovlivňuje liturgii. Nelze opomenout ani ekumenický význam hudby, když víme, že ostatní křesťanské tradice – anglikáni, luteráni a pravoslavní – mají velkou úctu k významu a důstojnosti du-

chovní hudby, jak dokazují jejich vlastní žárlivě strážené „pokladnice“.

Připomínáme si významný milník, padesáté výročí vyhlášení instrukce o hudbě v posvátné liturgii, *Musicam sacram*, jež byla vydána 5. března 1967 za pontifikátu blahoslaveného Pavla VI. Při čtení tohoto dokumentu dnes se nemůžeme ubránit myšlence na strastiplnou cestu, po níž kráčí duchovní hudba v desetiletích následujících po *Sacrosanctum*

Foto: Albert Sova

concilium. Vskutku, to, co se tehdy (1967) dělo v některých frakcích Církve, vůbec nebylo v souladu se *Sacrosanctum concilium* nebo s *Musicam sacram*. Některé představy, které nikdy nebyly přítomné v dokumentech koncilu, byly vynucovány v praxi, někdy s nedostatečnou bdělostí duchovenstva a církevní hierarchie. V některých zemích pokladnice duchovní hudby, kterou koncil žádá zachovat, nejen že nebyla zachována, ale dokonce se postupovalo v rozporu s ní. A to zcela proti vůli koncilu, který jasně prohlásil:

„Církevní hudební tradice představuje nedocenitelný poklad, který vyniká nad

ostatní umělecké projevy především tím, že je to bohoslužebný zpěv, vázaný na slova liturgie, a tak tvoří nezbytnou nebo integrující součást slavné liturgie. Bohoslužebnému zpěvu vyslovilo velkou chválu Písmo svaté a také svatí otcové a římstí papežové, kteří v poslední době v čele se svatým Piem X. výstižně objasnili, jak má liturgická hudba sloužit bohoslužbě. Liturgická hudba bude tedy tím posvátnější, čím těsněji bude spjata s liturgickým děním, ať vroucnějším vyjádřením modlitby nebo sjednocením srdcí, ať tím, že posvátným obřadům dodá slavnostnější ráz. Přitom Církev schvaluje všechny formy pravého umění, pokud mají náležitou vlastnost, a přijímá je do liturgie.“ (SC 112)

Současná situace

S ohledem na úmysl Církve, jenž byl tolikrát vyjádřen, nás musí znepokojovat současný stav duchovní hudby, který je naprosto zoufalý, neboť porušování řádů v oblasti duchovní hudby se nyní stalo téměř pravidlem, spíše než výjimkou. Zde shrneme některé prvky, které přispívají k současné žalostné situaci duchovní hudby a liturgie.

1. Došlo ke ztrátě porozumění „hudební formy liturgie“, tomu, že hudba je nedílnou součástí samotné podstaty liturgie jako veřejného, oficiálního a slavnostního uctívání Boha. Nejenže zpíváme při mši, ale především zpíváme mši. Tudíž, jak nám připomíná dokument *Musicam sacram*, části, jež zpívá kněz, mají být zpívány v tónech udaných v misálu, a lid má odpovídat. Má být podporován zpěv mešního ordinária v gregoriánském chorálu nebo v hudebním stylu jím inspirovaném. Mešní propria by měla mít čestné místo, které přísluší

jejich historickému významu, liturgické funkci a teologické hloubce. Podobné body platí pro zpěv církevních hodin. Odmítání zpívat liturgii, používání „užitých hudby“, a nikoli duchovní hudby, odmítání vzdělávat sebe nebo druhé lidi v tradici a přání Církve a věnovat málo nebo žádné úsilí a minimum prostředků do tvorby programu duchovní hudby je projevem „liturgické lenosti“.

2. Tato ztráta liturgického a teologického porozumění jde ruku v ruce s přijetím sekularismu. Sekularismus populárních hudebních stylů přispívá k desakralizaci liturgie, zatímco sekularismus komerčnosti založený na zisku posiluje to, že je farnostem vnucována nevalná hudba. Tím se povzbuzuje antropocentrismus v liturgii, který podkopává samotnou její podstatu. V mnoha segmentech Církve dnes existuje nesprávný vztah s kulturou, která je „sítí souvislostí“. V současné situaci naší liturgické hudby (i samotné liturgie, protože obojí je vzájemně propojeno) jsme porušili tuto síť souvislostí s naší minulostí a pokoušíme se spojit s budoucností, která však bez minulosti nemá žádný význam. Církev dnes aktivně nepoužívá své kulturní bohatství k evangelizaci, ale je většinou používáno převládající sekulární kulturou, zrozenou v opozici vůči křesťanství, která podvrací smysl pro uctívání Boha, jež je jádrem křesťanské víry.

Ve svém kázání na slavnost Těla a Krve Páně 4. června 2015 papež František hovořil o „úžasu Církve nad touto skutečností [svaté eucharistie]... Úžasu, který vždy posiluje rozjímání, uctívání a paměť“. Kam se v mnoha našich kostelech po celém světě poděl tento smysl pro rozjímání, toto uctívání, tento údiv nad tajemstvím eucharistie? Ztratil se, protože trpíme jakousi duchovní Alzheimerovou chorobou, nemocí, která nám bere naše duchovní, teologické, umělecké, hudební a kulturní vzpomínky. Bylo řečeno, že musíme do liturgie vnášet kulturu všech národů. Může to být dobře, pokud je to správně pochopeno, nikoli však v tom smyslu, že se liturgie (a hudba) stane prostorem, v němž máme oslavovat sekulární kulturu. Je to naopak prostor, kde je kultura, každá kultura, pozvedána na vyšší úroveň a očišťována.

Foto: Albert Sova

3. Existují skupiny v Církvi, které prosazují „obnovu“, jež nereflktuje učení Církve, ale spíše slouží jejich vlastnímu programu, světonázoru a zájmům. Tyto skupiny mají své členy na klíčových vedoucích pozicích, z nichž uvádějí do praxe jejich plány, jejich pojetí kultury a způsob, jakým se máme vypořádávat se současnými problémy. V některých zemích mocné lobby přispěly k faktickému

Bývaly doby, kdy se Církev nehonila za poslední módou, ale byla tvůrkyní a arbitrem kultury.

nahrazení liturgického repertoáru věrnému směrnicím Druhého vatikánského koncilu repertoárem nízké kvality. Tak jsme tedy získali repertoár nové liturgické hudby s velmi nízkými standardy, ať už jde o texty, či o hudbu. Je to pochopitelné, když uvážíme, že z nedostatku školení a odborných znalostí nemůže vzejít nic, co by mělo trvalou hodnotu, zejména když lidé opomíjejí moudrá přikázání církevní tradice.

Z těchto důvodů byl gregoriánský zpěv vždycky pokládán za nejvyšší vzor posvátné hudby, a možno stanovit vším právem tento všeobecný zákon: „Chráněná skladba je tím posvátnější a litur-

gičtější, čím více se blíží svým rytmem, svou inspirací a svou lahodou gregoriánské melodii, a tím méně je hodna chrámu, čím více se vzdaluje od tohoto nejvyššího vzoru.“ (Svatý Pius X., *Motu proprio Tra le sollecitudini*)

Dnes je tento „nejvyšší model“ často zatracován, pokud se jím přímo nepohrdá. Celé církevní magisterium nám připomíná význam dodržování tohoto důležitého modelu, nikoli jako způsobu, jak omezit kreativitu, ale jako základu, na kterém může vzkvétat inspirace. Přejeme-li si, aby lidé hledali Ježíše, musíme náš dům vybavit tím nejlepším, co Církev může nabídnout. Nelze zvat lidi do našeho domu, Církve, a nabídnout jim hudbu a umění jako vedlejší produkt, zvláště když najdou mnohem lepší styl populární hudby mimo Církev.

4. Toto opovrhování gregoriánským chorálem a tradičním repertoárem je jedním z příznaků mnohem většího problému, totiž opovrhování tradicí. *Sacrosanctum concilium* učí, že hudební a umělecké dědictví Církve by mělo být respektováno a opatrováno, protože je ztělesněním staletí bohoslužby a modlitby a výrazem nejvyššího vrcholu lidské kreativity a spirituality. Bývaly doby, kdy se Církev nehonila za poslední módou, ale byla tvůrkyní a arbitrem kultury. Ztráta věrnosti tradici zavedla Církev a její liturgii na nejistou a křivolakou cestu.

Pokus o oddělení učení Druhého vatikánského koncilu od předchozí církevní nauky je slepou uličkou. Jedinou cestou kupředu je hermeneutická kontinuita tak, jak ji potvrdil papež Benedikt XVI. Obnovení jednoty, celistvosti a harmonie katolického učení je podmínkou pro obnovu liturgie i její hudby do stavu vznešenosti. Jak nás učil papež František ve své první encyklice: „Poznání nás samých je možné, pouze když máme účast na větší paměti.“ (*Lumen fidei* 38)

5. Další příčinou úpadku duchovní hudby je klerikalismus, zneužívání duchovenské pozice a postavení. Kněží, kteří jsou často špatně vzděláni ve velké tradici duchovní hudby i nadále rozhodují o personálu a přístupech, které jsou v rozporu s pravým duchem liturgie a obnovou duchovní hudby, po níž se v dnešní době neustále volá. Často odporují i učení Druhého vatikánského koncilu ve jménu údajného „ducha koncilu“. Navíc zejména v zemích starobylého křesťanského dědictví duchovní mají přístup k pozicím, které nejsou k dispozici laikům, i když by laičtí hudebníci byli plně schopni nabídnout Církvi stejnou nebo lepší profesionální službu.

6. Problém vidíme i v nedostatečném (někdy nespravedlivém) odměňování laických hudebníků. Význam duchovní hudby v katolické liturgii vyžaduje, aby alespoň někteří členové Církve na každém místě byli výtečně vzděláni, dobře vybaveni a věnovali se v této funkci službě Božímu lidu. Není snad pravda, že bychom měli dát Bohu to nejlepší? Nikoho nepřekvapí ani nevyvede z rovnováhy skutečnost, že lékař potřebuje plat k tomu, aby přežil, nikdo by se nenechal léčit nevyškolenými dobrovolníky; kněží dostávají plat, protože by nepřežili, kdyby nejedli. A kdyby nejedli, nemohli by se vzdělávat v teologii ani důstojně sloužit mši. Platíme-li květinářkám a kuchařkám, které nám ve farnosti pomáhají, proč nám připadá divné, že by ti, kdo v Církvi provozují hudbu, také měli mít právo na přiměřenou odměnu? (viz *Kodex kanonického práva*, Kán. 231)

Pozitivní návrhy

Mohlo by se zdát, že to, co jsme uvedli, je pesimistické, ale my se držíme naděje, že

existuje způsob, jak se dostat z této tristní situace. Je nezbytné, aby vzdělávání k dobrému vkusu v hudbě a liturgii začínalo u dětí. Pedagogové bez hudebního vzdělání se často domnívají, že děti nedokáží ocenit krásu opravdového umění. To je však pravdě velmi vzdáleno. Když bude použit pedagogický přístup, který jim přiblíží krásu liturgie, děti budou formovány způsobem, jenž je posílí, protože jim bude nabízen výživný duchovní chléb, a ne sice chutné, avšak nezdravé jídlo průmyslové výroby (jako když se při „dětských mších“ hraje hudba inspirovaná populárními písněmi). Mají-li děti oceňovat krásu hudby a umění, mají-li pochopit význam liturgie jako *fons et culmen* [zdroj a vrchol] života Církve, potřebujeme silné laiky, kteří se budou držet magisteria.

Pokus o oddělení učení Druhého vatikánského koncilu od předchozí církevní nauky je slepou uličkou.

Musíme dát prostor proškoleným laikům v oblastech, které souvisí s uměním a hudbou. V katedrálách a bazilikách by se mělo trvat na vyšších standardech pro hudební repertoár a schopnosti hudebníků. Biskupové v každé diecézi by měli zaměstnat alespoň profesionálního dirigenta a/nebo varhaníka, který se bude držet jasných pokynů ohledně pěstování vynikající liturgické hudby v dané katedrále nebo bazilice a který bude poskytovat zářný příklad toho, jak skloubit tradiční díla s vhodnými novými skladbami. Domníváme se, že rozumné principy pro to jsou obsaženy v *Sacrosanctum concilium* 23: „Nové formy se mají zavádět jen tehdy, vyžaduje-li to opravdový a jistý užitek Církve. Přitom ať se dbá, aby nové formy organicky vyrůstaly z forem, které již existují. Podle možnosti nemá docházet ke značným rozdílům v obřadech sousedících oblastí.“

Navrhujeme, aby se v každé bazilice a katedrále podporovala každotýdenní mše v latině (v kterékoli formě římského

ritu), aby se udržovalo spojení s naším liturgickým, kulturním, uměleckým a teologickým dědictvím. Liturgické a hudební vzdělávání duchovních by mělo být pro biskupy prioritou. Kněží mají povinnost učit se a procvičovat si liturgické melodie, protože dle *Musicam sacram* a dalších dokumentů by měli být schopni modlitby při liturgii zpívat, ne jen odříkávat slova.

V minulosti hrála velkou roli při šíření dobrých příkladů staré i nové duchovní hudby katolická vydavatelství. Dnes totiž vydavatelé, ač patří diecézím nebo řeholním institutům, často šíří hudbu, která není vhodná pro liturgii a sledují pouze komerční cíle. Mnoho věřících katolíků se domnívá, že to, co nabízejí většinou vydavatelé, je v souladu s učením katolické církve o liturgii a hudbě, avšak často tomu tak není. Katoličtí vydavatelé by měli mít v prvé řadě za cíl vzdělávání věřících ve zdravé katolické nauce a dobrých liturgických praktikách, a ne vydělávání peněz.

Zásadní je rovněž formace liturgistů. Stejně jako hudebníci musí pochopit základy dějin liturgie a teologie, tak i liturgisté se musí vzdělávat v gregoriánském chorálu, polyfonii a celé hudební tradici Církve, aby dokázali rozlišit mezi tím, co je dobré a co je špatné.

Závěr

Papež František nám ve své encyklice *Lumen fidei* připomněl způsob, jakým víra spojuje minulost a budoucnost:

„Abraháмова víra jakožto odpověď na předešlé Slovo, bude vždycky úkonem paměti. Nicméně, tato paměť nepoutá k minulosti, ale poněvadž je památkou zaslíbení, je schopna otevírat budoucnost, osvěcovat kroky na cestě. Tak je zřejmé, že víra, jakožto paměť budoucího, *memoria futuri*, bude se vždycky úzce pojít s nadějí.“ (*Lumen fidei* 9)

Peter Kwasniewski

<http://www.newliturgicalmovement.org>

Přeložil Pavel Štíčka

(Redakčně upraveno, kráceno)

Peter Kwasniewski Ph.D., americký filosof, teolog, publicista a odborník na liturgickou hudbu

V TOMTO ZNAMENÍ ZVÍTĚZÍŠ!

Letošní rok s sebou nese významná jubilea. Uplynulo 500 let od započetí protestantské reformace, 300 let od založení první zednářské lóže v Londýně a 100 let od vypuknutí bolševické revoluce v Rusku. Zároveň ale před 100 lety Panna Maria přislíbila ve svém zjevení ve Fatimě definitivní vítězství svého Neposkvrněného Srdce. Tím budou poraženy všechny temné síly spjaté s předchozími jubilei. A nesmíme zapomenout ještě další významnou událost z doby před 100 lety: založení Rytířstva Neposkvrněné.

Zednářství

První lóže založená roku 1717 v Londýně byla duchovní revolucí vyhlášenou troj-jedinému Bohu a křesťanství. Zednáři propagující ideologii osvícenství systematicky ničili víru prostého lidu prostřednictvím tisku, divadelních her, knih a univerzitních kateder.

K zednářským lóžím náleželi všichni významní hlasatelé osvícenství, které – stejně jako zednářství, jehož bylo plodem – popíralo božství a zázraky Ježíše Krista. Toho kladlo na stejnou úroveň s Konfuciem, Buddhou a jinými zakladateli světových náboženství. Zednářsko-osvícenská ideologie akceptovala pouze víru v Boha-Stvořitele, jenž se prý ale po stvoření už o svět a vesmír nestará a ponechává ho samočinně běžet podle svých zákonů, radikální osvícenci (Bayle, d'Alembert aj.) dospěli posléze až k ateismu.

Zednářem byl i nejznámější francouzský osvícenský filosof Francois Arouet, literárním pseudonymem Voltaire. V médiích a v učebnicích dějepisu je oslavován jako „otec náboženské svobody a tolerance“, avšak neprávem. Značnou část svého rodinného majetku investoval do obchodu s černými otroky. Černochoy nepovažoval za lidi, byli podle něho „zvířaty, netvory zrozenými z milostných styků žen a opic“, jak píše ve svých „Esejích o mravech“. Oč mnohonásobně výše stojí katolická nauka, která od prvopočátku hlásala rovnost všech lidí před Bohem bez ohledu na barvu pleti a etnickou příslušnost! Papež Pavel III. už ve 30. letech 16. sto-

letí definuje, že indiáni a černoši jsou lidmi na stejné úrovni s bělochy, proto nesmějí být zajímáni jako zvířata a prodáváni do otroctví.² Podobně se ve svých dokumentech vyjadřuje v 16. století svatý Pius V. a v 18. století Benedikt XIV.

Eugène Delacroix: Svoboda vede lid na barikády (1830)
Foto: Wikimedia Commons

Francouzská revoluce byla první genocidou novověkých dějin.

Voltaire, velký propagátor svobody a tolerance, plně podporoval krvavé pronásledování katolíků v Portugalsku, které nařídil diktátor Pombal, zednář, osvícenec a jeho osobní přítel. Padlo mu za oběť cca 8 tisíc lidí. Tentýž Voltaire, velký obhájce různosti názorů – známý je jeho výrok „nesouhlasím s vámi, ale vždycky budu bojovat o vaše právo toto říkat“ –, nikdy nestrpěl, aby někdo v tisku polemizoval s jeho názory. Když si to „dovolili“ literární kritikové Freron a La Beaumelle, psal Voltaire okamžitě svým

zednářským spolubratřím u královského dvora, aby je zatkli.

Kde mizí víra v Ježíše Krista, tam se také zcela zákonitě ztrácí mravní zásady. Zednáři se svojí osvícenskou filosofií ovládali francouzský královský dvůr Ludvíka XV., vyznačující se vysokým stupněm mravní nevázanosti. Osvícenský filosof a zednář Paul d'Holbach otevřeně vyzýval k neřesti a odsuzoval ctnost jako hanebnost, již prý je třeba zničit. Jean Jacques Rousseau, po Voltaireovi nejvýraznější postava francouzského osvícenství a rovněž svobodný zednář, své vlastní děti odložil do sirotčince, aby mu prý „nepřekážely při práci“.³

Osvícenský jed šířený zednáři zachvátil v 18. století celou Evropu. Zednáři pronikli i na nejvyšší pozice ve státech, odkud prosazovali proticírkevní zákony a opatření. Obzvláště velkou solí v očích jim byl jezuitský řád, největší ideový odpůrce osvícenství. Proto roku 1773 dosáhli nátlakem jeho zrušení samotným papežem Klementem XIV. Tak byla připravena půda pro Francouzskou revoluci, již italský žurnalista a autor knih rozhovorů s posledními papeži Vittorio Messori nazval „první genocidou novověkých dějin“.⁴

¹ Jerzy Robert NOWAK: *Církev a Velká francouzská revoluce*, Matice cyrilometodějská, Olomouc 2003, s. 17.

² Carl BUEHLMAYER: *Die Kirchengeschichte III*, Schoeningh Verlag, Paderborn 1959, s. 128.

³ Paul JOHNSON: *Intelektuálové*, Akademia, Praha 1991, heslo „Rousseau“.

⁴ Vittorio MESSORI: *Przemýšleč historie*, Kraków 1998, s. 106.

Francouzská revoluce 1789–1799

Všichni její aktéři byli zednáři. Její nadměrně krvavý průběh, nemající v předchozích staletích obdoby, byl důsledkem zednářské dechristianizace společnosti. Kde mizí křesťanství a Desatero, tam padají také všechny mravní zábrany.

Počet nevinných obětí revolučních diktátorů, především z éry jakobínské vlády let 1793–1794, činí 400–600 tisíc lidí. Mezi nimi většinu tvoří katolíci, již odmítli vzdát se své víry, kněží i laici. Už v září 1792 luza pronikla do věznic a povraždila 1340 zcela bezbranných politických vězňů, mezi nimi přes 300 duchovních. Ubíjeli je pažbami pušek, šavlemi a kyji. K dalším masovým popravám kněží a věřících byly vybírány velké církevní svátky. Nejhorší na tom všem ale byla ostentativní zvrhlá záliba v krutosti, podněcovaná revoluční propagandou. Jeden poslanec v Saint Pol musel např. překračovat proud krve 27 katolíků státých gilotinou. Vložil do něho ruku a zvolal: „Jak je to krásné!“⁵ Camille Desmoulin, zednář a hlavní ideolog jakobínů, napsal: „Srazte ctnost k zemi! Nepřinášejte na oltář svobody jiného zápalu leč zápal zločinu! Vládnout musí právě to, co omezení nazývají zločinem.“⁶

V listopadu 1793 došlo v celé „svobodné“ Francii k zákazu všech katolických bohoslužeb. Chrámy se měly stát tzv. „svatyněmi rozumu“, lidský rozum měl nahradit Boha. V pařížské katedrále Notre Dame představovala „bohyni rozumu“ prostitutka Maillardová, kterou oblékli do francouzských národních barev a posadili na oltář. Kdo odmítl poklonit se jí, byl bez milosti popraven gilotinou.

Nejstrašlivějším dokladem bezbožecské bestiality se však staly masakry v kraji Vendée na západě Francie, kde obyvatelstvo odmítlo předělat kostely na „svatyně rozumu“. Vraždy byly prováděny mnoha způsoby, mj. i potápěním lodí na řece Loire s vesničany i jejich dětmi. Revoluční zrůdy se nezastavily ani před otrávením veškeré vody arsenikem, aby se tento katolický kraj stal jedním velkým hřbitovem. Jakobínský generál Westermann, který Vendée „pacifikoval“, poslal do Paříže toto hlášení: „Vendée už neexistuje. Díky naší svobodné šavli zemřela i se svými ženami a dětmi... Využil jsem oprávnění, která mi byla dána, děti rozdupal

koňmi a vyvraždil ženy... Zničil jsem je všechny.“⁷ Následně vojáci tzv. „pekelných kolon“ generála Turreau zapalovali vesnice a vraždili jejich obyvatele, nosili nemluvnata na bajonetech a znásilňovali ženy v chrámech na oltářích.

Messori napsal: „Všechno to, co praktikovala za druhé světové války SS, bylo již dříve vykonáno ve Vendée ‚demokraty‘ z Paříže: ze seškrabané kůže obyvatel Vendée se vyráběly boty pro úředníky, z jemnější kůže žen rukavičky. Stovky

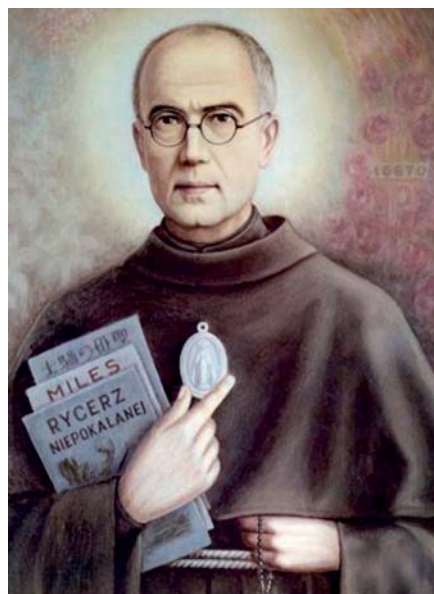

Foto: <https://militiaimmacolatae.wordpress.com>

mrtvol byly zpracovány na tuk a mýdlo. Ve Vendée došlo poprvé k uplatnění chemické zbraně, k použití jedovatých plynů a otrávené vody...“⁸

Náš velitel vás miluje

Francouzská revoluce drasticky demonstrovala, kam až může dospět národ, když odmítne víru v Krista. Novopohanský nacismus a bezbožecský komunismus francouzské osvícence ještě překonaly. Neignorujeme fakt, že i katolíci se v minulosti dopouštěli krutostí a jiných neobhajitelných skutků, papež svatý Jan Pavel II. se za ně v jubilejním roce 2000 omluvil. Jenže kdo se kdy omluvil a omluví katolíkům za podstatně horší, daleko početnější a mnohem hrůznější zločiny, jakými byla např. zednářská Francouzská revoluce?

Zednáři ve své destruktivní činnosti vůči křesťanským principům Evropy v 19. i 20. století pokračovali. V Itálii

zlikvidovali vojenskou silou církevní stát, jimi zřízené Italské království vštěpovalo lidu nenávisť ke katolictví a k papeži. Svatý Maxmilián Kolbe studoval v té době v Římě a vydává toto svědectví: „Zednářům se dařilo v Itálii dobře. U příležitosti výročí Giordana Bruna si dovolili vztyčit prapor, na němž svatý Archanděl Michael ležel pod nohama vítězného Lucifera. Proti oknům Vatikánu byla umístěna zednářská hadra, vyzývající policii, aby vtrhla do Vatikánu, a zlá ruka tam napsala: ‚Dábel bude vládnout ve Vatikánu a papež mu bude dělat lokaje.‘“⁹

Právě toto bylo pro světce signálem k založení Rytířstva Neposkvrněné. Stalo se tak 16. října 1917, pouhé tři dny po velkém slunečním zázraku ve Fatimě. V jiném svém dopise podává návod, jak nad zednáři zvítězit: „Pánové, k vašemu štěstí vám říkám, že my jsme schopni vás porazit a také porazíme neviditelnou silou. Zeptáte se samozřejmě, kdo jsme, že tak důvěřujeme své moci. Inu, jsme vojskem, jehož velitel zná každého z vás, viděl a vidí každý váš skutek... náš velitel vás miluje. Připouštíte si to vůbec? On vás velice miluje a nechce vaši záhubu, ale čeká, až se zamyslíte nad sebou a – vstoupíte do jeho řad... Víte, jak se ten velitel jmenuje? Neposkvrněná, útočiště hříšníků, ale také přemožitelka pekelného hada.“¹⁰ Výzbroj, kterou Neposkvrněná svým rytířům dává, je modlitba za obrácení zednářů a všech nepřátel Církve, a neúnavné obětavé hlásání zjevené Pravdy. Císař Konstantin ve 4. století měl podle legendy zjevení svatého kříže s nápisem: „V tomto znamení zvítězí!“ Modlitba a obrana Pravdy jsou dnes pro rytíře také tímto znamením vítězství.

PhDr. Radomír Malý

PhDr. Radomír Malý,
historik a publicista

⁵ NOWAK: *Církev...*, s. 53

⁶ Konrád KUBEŠ SJ: *Za pravdou Kristovou*, Frýdlant nad Ostravicí 1938, s. 498.

⁷ NOWAK: *Církev...*, s. 65.

⁸ Srov. pozn. č. 4.

⁹ Maxmilián KOLBE: *Pisma II*, Niepokalanów 2008, dopis č. 1108.

¹⁰ Tamtéž, dopis č. 1047.

VÍRA, NEBO ATEISMUS?

Reakce na rozhovor s Tomášem Halíkem v Katolickém týdeníku

Zaslужuje fundamentalismus jednoznačné odsouzení, a ateismus naopak shovívavý přístup? Záleží na tom, co přesně pod těmito „nálepkami“ chápeme.

V příloze *Katolického týdeníku – Perspektivy* (16.–22. května 2017) byl publikován rozhovor Aleny Scheinostové s Tomášem Halíkem o knize *Svět bez Boha*, kterou napsal Tomáš Halík společně s Anselmem Grünem. Na otázku, zdali není dnes daleko palčivějším problémem náboženský fundamentalismus než ateismus, odpovídá Tomáš Halík těmito slovy:

„Fundamentalismus nechápe, že řeč víry je analogická, že víra se vyjadřuje v metaforách a obrazech, které je třeba promeditovat a interpretovat. Fundamentalisté si pletou symbol s tím, k čemu symbol ukazuje. Místo tajemství, kterým Bůh je, chtějí jednoduché definice.“

Halík tu užívá termín „fundamentalismus“ ve zcela negativním smyslu jako hanlivou nálepkou. To je sice dnes běžný, ale poněkud jednostranný úzus. Slovo *fundamentum* překládáme z latiny slovem základ. Člověk, který se vyjadřuje fundovaně, vychází z pevného a jistého základu. Ví, o čem mluví. Jeho projev je zdatný, učený a jasně podložený.

V negativním smyslu jsou naopak chápáni fundamentalisté, kteří ustrnuli v omezeném pojetí určitého výkladu. V náboženské oblasti to mohou být mnozí sektáři, kteří svůj výklad Bible pojmají doslovně tam, kde je to nevhodné. Například biblickou zprávu o stvoření světa v šesti dnech chápou jako šest krát čtyřicet hodin. Nebo v situaci prvotní Církve to byli židokřesťané, kteří vyžadovali obřízku pro pohany podle předpisu Mojžíšova zákona.

Jednoduché definice

Jenže v pojetí mnohých teologů modernistické orientace se tento termín rozšiřuje jako kladivo na všechny, kdo svou víru stavějí na „jednoduchých definicích“. Co se však skrývá za těmito jednoduchými

mi, dnešními intelektuály existencialistko-postmoderního ražení tak opovrhovanými definicemi? Nejsou to snad pravdy víry? Krédo, které Církev vyznává v jednoduchých větách, jež pocházejí od apoštolů a prošly brusem po tisíciletí trvajících třibení? Nejsou to základní – fundamentální pravdy víry, které má pravověrný křesťan vyznávat?

Víra, že je jeden Bůh, není žádná metafora nebo obraz, víra, že Bůh je ve třech osobách jako Otec, Syn a Duch Svatý není

Být v pozitivním smyslu fundamentalistou není hanbou, ale ctí.

U katolického kněze to má být naprosto samozřejmá povinnost, má-li učit a vést svěřený Boží lid.

žádná metafora nebo symbol, víra, že Bůh je nejvyšší spravedlivý, není žádný obraz, víra, že Syn Boží se stal člověkem, aby nás svou smrtí na kříži spasil, není žádný symbol, víra, že je lidská duše nesmrtná, také není žádná metafora nebo symbol.

Fundamenty víry

Ano, řeč Písma svatého je často analogická, Boží slovo se často vyjadřuje v obrazech a podobenstvích. Sám Pán tak učí a zvěstuje evangelium, ale víru takto chápat nelze; není rozumně možné ji odvozovat z biblických metafor. Podkladem – fundamentem víry jsou zjevené pravdy Boží, svěřené Církvi, která je předkládá k věření. Ve světle tohoto zjevení svěřeného Církvi je možné objasňovat obsah Bible. Ne však naopak, že by se z Bible

teprve odvozoval obsah víry promeditováním a interpretováním jejího obsahu. Jinak jsme v protestantském pojetí „*sola scriptura*“, který otevírá cestu k subjektivismu víry. To je sice pro mnohé teology ekumenicky lákavé, ale pro katolickou víru zůstává noeticky stěžejní pravdou, že církevní magisterium slouží Božímu slovu tak, že mu závazně dává pravý smysl podle fundamentu zjevené pravdy, tedy ve víře, kterou garantuje přítomnost Ducha Svatého.

Konkrétně to platí například ve výkladu Kristových slov při ustanovení eucharistie: „Toto je moje tělo, toto je má krev.“ Autentický církevní výklad těchto slov je ve smyslu *vere, realiter et substantialiter*. Tak je přítomen Pán v eucharistii. Jak to víme? Nikoli z meditace a interpretace metafor a symbolů, ale z učení Církve. Totéž platí například o Kristových slovech k Petrovi při ustanovení Petrova primátu: „Ty jsi Petr, to je skála“. Dalo by se to jistě vyložit různým způsobem. Však se o to také protestanti snažili, aby nemuseli uznat prvenství římského biskupa. Kdo však staví na pevném fundamentu církevního učení, netápe, ale správně chápe tato slova ve prospěch papežského primátu.

Být v tomto pozitivním smyslu fundamentalistou tedy není hanbou, ale ctí. U katolického kněze to má být naprosto samozřejmá povinnost, má-li učit a vést svěřený Boží lid. Největším problémem Církve není nedostatek kněží, ale modernistická orientace v jejich řadách. Jeden pravověrný kněz přinese více užítku než deset kněží modernistických.

Katechismus katolické církve také připomíná prorocký úkol všech věřících, který spočívá mimo jiné v neúchylném vyznávání pravé víry: „Svatý Boží lid se také podílí na Kristově prorockém poslání“, a to především pro nadpřirozený

smysl víry, který má celý lid, laici i hierarchie, když „neúchylně lne k víře jednou provždy křesťanům svěřené, prohlubuje její chápání a stává se Kristovým svědkem uprostřed tohoto světa.“ (KKC 785)

Blázen tvrdí, že není Boha

Další část Halíkovy odpovědi se týká ateismu: „Musíme si být vědomi toho, že mnozí ateisté nepopírají Boha, nýbrž teismus – lidské představy o Bohu. A existují druhy teismu, které si odmítnutí zaslouží.“ Ano, falešné představy o Bohu tu vždy byly a budou. Je třeba je odmítnout. Halík je také odmítá a bojuje proti nim. Neřadí se tím podle svého obsahově dost zúženého či spíše konfuzečního pojetí také mezi ateisty? Vypadá to spíš jako určitá omluva či jakési alibi pro takto smýšlející odpůrce Boha. Jistě, Halík nemluví o všech ateistech, ale jen o mnohých, když takto odpovídá na otázku: „Je však ateismus doopravdy ‚světem bez Boha‘, nebo je spíše starozákonním ‚zápasem s Bohem‘? Intelektuální prostředí přesycené humanismem, tolerancí a zideologizovaným dialogem mi však připadá dosti shovívavé vůči ateismu. Jako by ateismus nebyl vážným a snad největším zlem, které Písmo často připomíná. V jednu žalmu čteme slova: „Blázen v srdci svém tvrdí, že není Boha.“ Zmínkami o bezbožných se to v Bibli hemží. Sám Pán přísně napomíná nedostatek víry. V příslibu Ducha Svatého uvádí, že „usvědčí svět z hříchu, že nevěří“ (Jan 16,8). Nevěřit znamená také podle Kristových slov riskovat spásu: „Kdo uvěří a dá se pokřtít, bude spasen; kdo však neuvěří, bude zavržen.“ (Mk 16,16)

Ateismus podle katechismu

Neškodí tedy uvést širokou škálu ateismu, jak ji připomíná KKC:

„Výraz ateismus označuje velmi rozmanité jevy. Jeden jeho častý způsob je praktický materialismus, který omezuje své potřeby i své snažení jen na prostor a čas. Ateistický humanismus zastává nesprávný názor, že člověk ‚je sám sobě cílem, jediným strůpcem a tvůrcem své historie‘. Jiná forma současného ateismu slibuje osvobodit člověka prostřednictvím hospodářského a sociálního osvobození, k čemuž prý ‚stojí v cestě náboženství už svou povahou, neboť odvrací člověka

od budování společnosti tím, že ho zdvihuje k naději na budoucí a neskutečný život.“ (KKC 2124)

„Ateismus je hříchem proti ctnosti zbožnosti, protože odmítá nebo popírá existenci Boha. Odpovědnost za tuto vinu může být podstatně zmenšena úmysly nebo okolnostmi. Na zrodu a rozšíření ateismu ‚mohou mít nemalý podíl věřící tím, že zanedbávají náboženskou výchovu, zkreseně podávají nauku a mají nedostatky ve svém náboženském, mravním a sociálním životě; o nich platí, že pravou tvář Boha a náboženství spíše zastírají, než ukazují.“ (KKC 2125)

„Často má ateismus svůj základ v nesprávném pojetí lidské nezávislosti vyhrocené až k odmítnutí jakékoliv závislosti na Bohu.“ (KKC 2126)

Většina lidí si na něčem

zakládá, je jim to „svaté“.

Co když jim to však

nahrazuje Boha, kterého už tím pádem nepotřebují?

V textu je na prvním místě, i když ne třeba významově, velmi rozšířený praktický materialismus jako příčina ateismu. V tomto názoru utvrzení lidé jsou vůči jakékoli náboženské víře a představám Boha lhostejní. S takovými ateisty nelze mluvit o Bohu, pokud zůstávají zakořeněni ve své falešné filosofii, která vylučuje všechno duchovní. Jejich materialismus je praktický, a tak ani nepromyšlejší teorii materialismu, v níž by mohli objevit rozpory a omyly.

Ateistický humanismus je jemnější. Někaké duchovno jsou jeho stoupeneci ochotni uznat, ale silné ego je vede k ulpění na vlastní soběstačnosti. Mají blízko, nebo mohou být dokonce totožní s poslední zmíněnou kategorií na Bohu nezávislých ateistů. Jejich postoj tím v sobě může skrývat dokonce určitý satanský rys v podobě „non serviam“, což obnáší nakročení do pekla.

Z těchto důvodů je tedy nutné zaujmout k ateismu a jeho stoupenecům nejen chápající, ale také velmi kritický postoj a před tímto zlem důrazně varovat.

Ateismus jako impulz na cestě k Bohu?

Dosti zmatená je Halíkova odpověď na otázku: „Může být tedy ateismus jako odmítání nepravdivých představ o Bohu paradoxně i impulzem na cestě k Bohu?“ Halík odpovídá: „Určitě. Někteří křesťanští misionáři plenili nejdřív ‚posvátné háje‘ pohanů, svatý Pavel zas u jednoho oltáře v takovém háji na Areopagu začal své kázání chválou jejich zbožnosti. Je třeba pečlivě rozlišovat, které náboženské představy, a to i některé, které se vydávají za křesťanské, je třeba nejprve překonat, protože jsou patologické, aby člověk našel cestu zdravé víry – a kdy naopak v prostředí ‚pohanů‘ a ‚ateistů‘ můžeme najít ‚oltář neznámému Bohu‘ (protože i jim je něco ‚svaté‘). Pro ty bychom pak podle výzvy papeže Benedikta měli najít místo v ‚předsíni víry‘ – on ho nazýval ‚nádvoří pohanů‘. Držme se Ježíšovy rady ‚poznáte je po ovoci‘.“

Podivné je srovnání misijního postupu svatého Pavla s postupem některých křesťanských misionářů. I Pavel plnil svým kázáním ‚posvátné háje‘, odmítal různé formy modloslužby a prosazování judaismu mezi křesťany. Ten, kdo bojuje proti falešným náboženským představám, také v přeneseném smyslu plení ‚posvátné háje‘ jejich stoupenců. Pavel používá určitou (diplomatickou?) nadsázku, nebo možná dokonce ironii, která mu byla blízká, když chválí zbožnost těchto pohanů. Oni vlastně nebyli ateisté. Nějakou víru, i když mylnou, na rozdíl od novodobých ateistů měli. Ti totiž jakoukoli náboženskou víru odmítají. Svatý Pavel tedy ve svém kázání použil určitou antropologickou indukci, když na to navázal zvěstováním víry ve vzkříšeného Krista. Většina lidí si na něčem zakládá, je jim to „svaté“. Co když jim to však nahrazuje Boha, kterého už tím pádem nepotřebují? Divná „předsíň víry“... divné „nádvoří pohanů“...

P. Lohelius Klindera O.Praem.
(Mezilitulky redakce)

P. Lohelius Zdeněk Klindera, Th.D., O.Praem., administrátor v Praze-Košířich a podpřevor Strahovského kláštera

FIKTIVNÍ FILOSOFICKÉ ROZHOVORY O NEFIKTIVNÍCH PROBLÉMECH

I ty jsi filosof!

Nefilosof dnes díky svému příteli Filosofovi objeví, že každý člověk, tedy i on sám, je vlastně filosofem.

N: Kdysi jsem se o filosofii zajímal a přečetl jsem i pár filosofických knih. Zájem o tento obor však u mě brzy opadl. Čím dál silněji jsem vnímal, že ze mě filosof nikdy nebude. Proto jsem svoji pozornost obrátil k něčemu jinému.

F: Přesto jsi filosofem být nepřestal. Při četbě filosofické literatury jsi možná narazil na názor, podle něhož je každý svým způsobem filosofem. To platí i pro tebe. Filosofii nemůžeš opustit jako třeba matematiku či chemii.

N: Ne. To slyším poprvé. Já a filosof? To je opravdu legrační! Vždyť jsem ti právě přiznal, že o filosofii nevím prakticky nic. To, co jsem o ní před lety četl, se již zcela vytratilo z mé paměti. Pokud vím, běžný člověk jako já filosofuje leda tak u piva. Když alkohol odstraní zábrany, je snadné pustit se do rozumování o všem, co je zrovna námětem rozhovoru. V tomto smyslu je asi každý tak trochu filosofem. Ale ty tento způsob hospodského mudrování patrně za filosofii nepovažuješ.

F: Záleží, jak se na to podíváš. I nad pivem se dá filosofovat různě – dobře nebo špatně. To záleží na tom, zda u pultu sedí dobrý či špatný filosof. A jak jsem ti naznačil, každý člověk je filosofem. V tom není mezi lidmi rozdíl. Rozdíl je v tom, zda filosofují dobře nebo špatně.

N: Já tedy v žádném případě filosof nejsem. A nikdo z mých přátel, s nimiž se stýkám, nemá s filosofii vůbec nic společného. Jak můžeš tvrdit, že každý je filosof, když to evidentně není pravda? Tak mi laskavě pověz: vážně si myslíš, že i já jsem filosof? A pokud ano, jsem dobrý, anebo špatný filosof?

F: Jistě, že jsi filosof. Dnes a denně používáš slova jako *pravda, omyl, věc, skutečnost, rozdíl* a podobně. Těmito slovy vyjadřuješ své myšlení. Abys mohl tato slova užívat, musíš jim nějak rozumět.

Před chvílí jsi mi namítl, že moje přesvědčení není pravdivé. Co tím míníš? Co znamená zastávat nepravdivý názor?

N: Nepravdivý názor je takový myšlenkový postoj, který neodpovídá skutečnosti. Ty si myslíš, že každý je filosofem, ale já vidím, že ve skutečnosti existují lidé, kteří se v životě s filosofii nepotkali. Proto říkám, že se tvůj názor rozchází se skutečností. V tom spočívá jeho nepravdivost.

Foto: Wikimedia Commons

Kdo používá slova jako pravda, omyl, věc, skutečnost, rozdíl a podobně, pohybuje se na území filosofie, stává se filosofem.

F: Vyjádřil jsi to dobře. Teď se tě zeptám: je-li nepravdivý názor myšlenkové stanovisko, které neodpovídá skutečnosti, jaké myšlenkové postoje a jakou skutečnost máš na mysli?

N: Jakýkoli myšlenkový postoj, jemuž ve skutečnosti, ať je jakákoli, nic neodpovídá.

F: Jsi nadaný filosof. Tvé odpovědi mají dobrou filosofickou kvalitu. Správně jsi pochopil, že omyl povstává vždy, když se naše myšlení, ať je jeho obsah jakýkoli, rozchází s realitou. Tou realitou může

být cokoli. Může jít třeba o atom nebo o Boha. A teď mi prozrad: jakým způsobem bys dokázal, že přesně toto je vymezením nepravdy a omylu? Jakou vědu bys v takovém verifikačním postupu použil?

N: No, asi bych se obrátil na psychologii nebo na nějakou neurovědu.

F: Všímni si, že pravda a omyl našeho myšlení se týkají *úplně všeho*. Atomu i Boha. Mohou psychologie a neurovědy spolu s ostatními speciálními disciplínami učinit takové skutečnosti tématem svého výzkumu? Mohou o nich hovořit na základě metod, které jim jsou vlastní?

N: To asi ne. Ani psychologie ani neurovědy nezkoumají, co je atom nebo Bůh.

F: Co tedy potřebuješ k tomu, abys prokázal platnost pojetí pravdy a omylu, podle něhož *každá* myšlenka odporující *realitě* (Boha, atomu a nesčetného množství všeho, co je označitelné jako *realita*) není pravdivá, zatímco *každá*, s *realitou* souladná myšlenka, může být považována za pravdivou?

N: Musel bych se poohlédnout po disciplíně, která disponuje pojmem *celku skutečnosti* a pojmem *myšlení* v obecném, a ne v nějakém specializovaném významu. Nepomůže mi matematika, protože se vztahuje pouze ke skutečnosti matematické povahy a reprezentuje poznání pouze matematického typu. Nepomůže mi psychologie, neurověda, ani žádný jiný specializovaný obor, a to ze stejného důvodu. Vzpomínám si, o čem jsme již jednou hovořili. Celostní záběr ve vztahu k myšlení i skutečnosti má pouze filosofie. Měl bych proto zřejmě vsadit na ni.

F: A pak že nejsi filosof! Příliš se podceňuješ! Nemám, co bych k tvému výkladu dodal.

N: Děkuji za pochvalu. Vidím, že jsi mě donutil filosofovat nad významem slov, která denně užívám, aniž bych přítom

na nějakou filosofii myslél. Ale do těchto úvah bych se nepustil, kdybys mě do nich jako nějaký Sokrates nevmanévroval. Většina lidí tímto způsobem své elementární myšlenky neanalyzuje. Proč je tedy i přesto považuješ za filosofy?

F: Protože neustále vyslovují filosofické soudy o skutečnosti. Když řeknu, že součet vnitřních úhlů trojúhelníka je 180 stupňů, formuluji výrok, jehož pravdivost se dokazuje v geometrii. Když vyslovím nebo si pouze myslím, že houska není bageta, vyjadřuji soud, jehož fundovaná verifikace spadá do kompetence filosofie. Kdo pronáší filosofické soudy a je přesvědčen o jejich pravdivosti, praktikuje určitý druh filosofie.

N: Skutečně? Já jsem se domníval, že filosofie se zabývá nějakými obecnými problémy, a ne tím, zda je bageta houskou anebo ne. Máš na mysli nějakou divnou filosofii. Ta se hodí spíš k tomu pivu, a ne na stránky uznávaných periodik. Přesvědčení o rozdílu mezi bagetou a houskou se obejde bez filosofického dokazování. Stačí na tyto předměty ukázat a ihned je vidět, že jedno není druhé. Jde o naprosto evidentní fakt.

F: Pouhá konstatace faktu není odhalením důvodu, proč se jedna věc liší od věci jiné. Nesděluj ti nic o tom, proč by houska nemohla být bagetou a obecně proč by A nemohlo být non A.

N: To asi tak někoho zajímá. Ještě jsem neviděl nikoho v samoobsluze nad re-

gálem pečiva, jak si láme hlavu s takovými nesmysly. Ty snad při nakupování housek trpíš obavou, že jsi možná koupil bagety? Když nevíš, proč A nemůže být non A, musíš být velmi nervózní člověk. Vždy musíš mít neustálý strach z opaku toho, co právě děláš. To aby sis raději zšel na nějaké vyšetření.

F: Nech ty housky a bagety být. Byl to jen příklad. Jeho účel byl čistě ilustrativní. Chtěl jsem tě přivést k uvědomění si faktu, že lidé jsou běžně přesvědčeni o nutnosti kategorického rozlišování mezi věcmi. Pro základní orientaci v praktickém životě je poukaz k evidentním faktům samozřejmě dostačující. Ale ne vždy si s ním vystačíš. Naše diskuze to názorně potvrzuje. Vznels proti mně své námítky a tím jsi dosvědčil, že rezolutně odlišuješ svoje stanovisko od stanoviska mého. Děláš mezi nimi rozdíl. Odpovím-li ti, že se naše postoje ve skutečnosti nijak neliší, budeš protestovat. Proč? Budeš-li pouze konstatovat jejich rozdílnost, na výše uvedenou otázku „proč?“ tím určitě neodpovíš. Potřebuješ uvést nějaké pádné důvody. Ty bys našel jen v oblasti filosofického poznání.

N: Přesto mi přisuzování titulu filosofa všem lidem nesedí. Jsou filosofové jenom kvůli filosofickému pozadí jejich každodenních výroků?

F: Kdo den co den pracuje s cihlami a stavuje je dohromady, koná zednickou práci, i když se zedničtinu nikdy nevyučil.

Kdo den co den vyslovuje výroky, jejichž pravdivost lze dokázat jen filosofii, pohybuje se na jejím území, i když se s celým jeho rozsahem ještě neseznámil. Filosoficky neškolenému člověku je vlastní pouze zárodečná forma filosofie. Většinou ji nijak nerozvíjí a ani si přítomnosti tohoto vzácného zárodka ve svém myšlení není vědom. Je na něm, zda ho rozvine či nechá zplahnout. Příště si ukážeme, jak s ním každý z nás denně nevědomky pracuje. Jestliže systematicky ignorujeme jeho povahu, má to hodně špatné následky pro naše sebe-pojetí a pro naše chápání světa. Intelaktuálně aktivní lidé, kteří v sobě tento filosofický potenciál rozumu přehlížejí, povyšují na filosofickou úroveň své mnohdy velmi speciální poznatky a uniká jim, že se tím dopouští fatální chyby. To může mít i velmi tragické následky.

N: Rád si o tom s tebou pohovořím. Dnes si z našeho setkání odnáším poučení o filosofickém pozadí našich běžných přesvědčení ohledně záležitostí každodenního života. Na důsledky jeho uznání či zneuznání, jež podle tebe mohou být tragické, jsem velmi zvědavý.

Roman Cardal

PhDr. Roman Cardal, Ph.D., filosof. Přednáší na vysoké škole CEVRO Institut a spolupracuje s Občanským institutem

Z nabídky nakladatelství a knihkupectví PAULÍNKY

NAKLADATELSTVÍ A KNIHKUPECTVÍ PAULÍNKY • Jungmannovo nám. 18, I 10 00 Praha 1, tel.: 224 818 757, mobil 733 755 999, on-line knihkupectví: www.paulinky.cz, e-mail: objednavky@paulinky.cz

Evangelium na každý den 2018

Kapesní průvodce pro ty, kdo touží číst a rozjímat evangelium v rytmu liturgie Církve. Evangelijní úryvek příslušného dne je doprovázen krátkým komentářem. Autorem komentářů na rok 2018 je papež František! Evangelium dne je uvedeno v plném znění. Nechybí ani odkaz na ostatní liturgická čtení a informace o slavnosti svátku či památce daného dne. Brož., 479 s., 99 Kč. Lze zakoupit i s plastovým průhledným obalem za 20 Kč.

Velký diář na rok 2018

Diář formátu A5 v pevné vazbě s modrou či zelenou obálkou se zlatou ražbou. Obsahuje církevní a občanské svátky, odkazy na denní modlitbu Církve a liturgické texty, myšlenky na den, úmysly apoštolátu modlitby a také dostatečný prostor pro adresy a poznámky, přehledný měsíční kalendář let 2018 a 2019 a další praktické informace. Váz., 392 s., 200 Kč. Vyjde v srpnu.

Letem světem

„Žádný muž nemůže být zdrojem trvalé lásky.“ To hlásal titulěk článku na jednom takzvaně dámském internetovém portálu. **Ó, jaká chyba. Jeden Muž určitě. Znáš ho docela osobně a doporučuji Ho vaší pozornost. Inicály má JK a nikdy nezklame.** Ten text pak pokračuje rozhovorem s psychoterapeutkou, která se věnuje mezilidským, resp. partnerským vztahům a brzy po nadpisu říká: „To, co neživíme, čemu nedáváme energii, postupně mizí.“ **Takže jděte na schůzku. Ke svatostánku. Co nejdříve. A na co nejdříve dobu, přátelé Boží.**

V pozdravu papeže Benedikta XVI. na pohřbu nedávno zesnulého milovaného kardinála Joachima Meisnera mj. zazněla tato důležitá slova: „... věcí, která se ho vždycky znovu dotkla a rozradostněla ho, bylo to, jak tiše roste adorace Nejsvětější svátosti. Na Světovém setkání mládeže v Kolíně to pro něj byl hlavní bod – aby se konala adorace Nejsvětější svátosti, aby vládlo ticho, ve kterém do srdce promlouvá jen Pán. Mnozí odborníci na pastorační a liturgii byli toho názoru, že není možné docílit takového ticha v patření na Pána při tak obrovském množství lidí. Někteří byli dokonce toho mínění, že adorace Nejsvětější svátosti jako taková je něco překonaného, protože Pán se v podobě eucharistického chleba přijímá, a ne že se na něj jen dívá. Ale to, že se tento chléb nepožívá jako nějaké obyčejné jídlo

a že ‚přijímat‘ Pána v eucharistii od nás vyžaduje všechny dimenze naší existence – že přijímání musí být adorací, se mezitím stalo znovu daleko zřejmější. Tak se chvíle adorace před Nejsvětější svátostí během kolínského Světového setkání mládeže staly vnitřní událostí, která byla nezapomenutelná nejen pro pana kardinála. Tento okamžik měl od té doby stále

Koláž: mimi

více živě na paměti a byl pro něj velkým světlem. **Když kardinál Meisner poslední ráno svého života nepřišel na mši svatou, byl ve svém pokoji nalezen mrtev. Breviář mu vypadl z rukou: zemřel, když se modlil, se zrakem upřeným na Pána, v rozhovoru s Pánem. To, jakým způsobem smrti byl obdařen, ještě jednou ukazuje na to, jak žil: se zrakem upřeným na Pána a v rozhovoru s ním. A tak můžeme s útěchou svěřit jeho duši Boží dobrotivosti.“ R.I.P.**

„Glynis se svou partnerkou vytváří těmto dětem ‚safe space‘. Ale snaží se pomáhat i jejich rodičům: přednáší o genderově citlivé výchově a nabourává zaběhnuté stereotypy... Po nějakém čase jsme se s Damiánem potkali a dohodli se, že spolu natočíme dokument. To už jsem věděla, co všechno obnáší tranzice v Čechách.“ Nevíte, o čem je řeč? Není divu. Ale pozor, toto se dostává do hlavního proudu českých (veřejnoprávních) médií. Úryvek je z textu komentujícího rádiový rozhovor na téma změny pohlaví. Článek je v podstatě reklamou na neziskovou organizaci Trans*parent – tj. „na českou organizaci zastupující transgender a nebinární osoby. Zatímco komunita gay-leseb a bisexuálních lidí prošla během posledních let v ČR vývojem a zdá se, že je (alespoň částečně) přijímaná, trans*lidé zůstávali po dlouhou dobu neviditelní.“ **Jedno oko by nezůstalo suché. Opravdu je třeba, aby děti od cca 11 let byly konfrontovány ve školách v rámci povinných osnov a různých školních projektů, na nichž neziskovky typu Trans*parent parazitují, s otázkou, zda se cítí více muži či ženami? A opravdu k tomu VĚTŠINA, tj. rodičovská veřejnost, musí/má rezignovaně mlčet? Jsou prázdniny. Ale stejně – přejeme dobré ráno a posíláme povzbuzení: „vzhůru do práce, chaso“!** -zd-

RC MONITOR SI MŮŽETE OBJEDNAT NA ADRESE:

Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@rcmonitor.cz.

Jméno a příjmení:

Ulice:

Obec:

PSČ:

E-mail:

Počet výtisků:

Náklady na tisk a distribuci jednoho čísla jsou přibližně 24 Kč, což za rok činí 576 Kč. Periodikum je distribuováno zdarma a jeho vydávání je možné jedině díky zasláním darům. Všem dárcům Pán Bůh zaplatí.

DEN PRO RODINU

12. 8. 2017 - PRAHA

Začínáme ve 14⁰⁰ na Ovocném trhu
POCHODEM PRO RODINU

Na **KAMPĚ** od 15⁰⁰ na vás čekají

- Soutěže a zábava pro děti
- Skákací hrad
- Cukrová vata
- Občerstvení
- Balónky
- Maskoti a mnoho dalšího...

VSTUP ZDARMA

www.denprorodinu.eu

DEN PRO RODINU

Praha 12. srpna 2017

Statistice rodičů v naší zemi se denně starají o své děti. Pouze rodina je základem zdravého a prosperujícího národa. Pojďte s námi upozornit na nedocenenou roli rodiny.

Chceme obnovit privilegované postavení rodiny. Rodiny jsou bohatstvím národa, které nikdy nic nenahradí. Ale není to zadarmo.

Odmítáme ideologické manipulace našich dětí prostřednictvím školního vzdělávání a veřejnoprávních médií.

Začínáme 12. srpna 2017 ve 14 hod. na Ovocném trhu v Praze, odkud se společně vydáme přes Staroměstské náměstí, Kaprovu ulici, Karlův most na Kampu. Máme připravené balónky, vlajky, transparenty.

Od 15 hod. vás zveme ke strávení letního sobotního odpoledne v parku na Kampě, kde je připraven bohatý program pro celou rodinu. Koncert, soutěže, občerstvení a mnohem více... Záleží nám na tom, abyste se i vy cítili povzbuzeni, že denně pečujete o své děti. Vstup, atrakce i voda bezplatně, možnost zakoupení občerstvení.

<http://denprorodinu.eu>

30. 7. Ne	17. neděle v mezidobí I Král 3,5,7-12, Žl 119, Řím 8,28-30, Mt 13,44-52	6. 8. Ne	Svátek Proměnění Páně Dan 7,9-10.13-14, Žl 97, 2 Petr 1,16-19, Mt 17,1-9
31. 7. Po	Památka sv. Ignáce z Loyoly, kněze Ex 32,15-24.30-34, Žl 106, Mt 13,31-35	7. 8. Po	sv. Sixtus II., papež, a druhové, mučedníci; sv. Kajetán, kněz Nm 11,4b-15, Žl 81, Mt 14,13-21
1. 8. Út	Památka sv. Alfonsa Marii z Liguori, biskupa a učitele církve Ex 33,7-11; 34,5b-9.28, Žl 103, Mt 13,36-43	8. 8. Út	Památka sv. Dominika, kněze Nm 12,1-13, Žl 51, Mt 14,22-36 (Mt 15,1-2.10-14)
2. 8. St	sv. Eusebius z Vercelli, biskup; sv. Petr Julián Eymard, kněz Ex 34,29-35, Žl 99, Mt 13,44-46	9. 8. St	Svátek sv. Terezie Benedikty od Kříže, panny a mučednice, patronky Evropy / Oz 2,16b.17b.21-22, Žl 45, Mt 25,1-13
3. 8. Čt	sv. Lydie Ex 40,16-21.34-38, Žl 84, Mt 13,47-53	10. 8. Čt	Svátek sv. Vavřince, jáhna a mučedníka 2 Kor 9,6-10, Žl 112, Jan 12,24-26
4. 8. Pá	Památka sv. Jana Marii Vianneye, kněze Lv 23,1.4-11.15-16.27.34b-37, Žl 81, Mt 13,54-58	11. 8. Pá	Památka sv. Kláry, panny Dt 4,32-40, Žl 77, Mt 16,24-28
5. 8. So	Posvěcení římské baziliky Panny Marie Lv 25,1.8-17, Žl 67, Mt 14,1-12	12. 8. So	sv. Jana Františka de Chantal, řeholnice Dt 6,4-13, Žl 18, Mt 17,14-20
13. 8. Ne	19. neděle v mezidobí I Král 19,9a.11-13a, Žl 85 Řím 9,1-5, Mt 14,22-33	20. 8. Ne	20. neděle v mezidobí Iz 56,1.6-7, Žl 67 Řím 11,13-15.29-32, Mt 15,21-28
14. 8. Po	Památka sv. Maxmiliána Kolbeho Dt 10,12-22, Žl 147B, Mt 17,22-27	21. 8. Po	sv. Pius X., papež Sd 2,11-19, Žl 106, Mt 19,16-22
15. 8. Út	Slavnost Nanebevzetí Panny Marie (Dop. svátek) / Zj 11,19a; 12,1.3-6a.10ab Žl 45, 1 Kor 15,20-27a, Lk 1,39-56	22. 8. Út	Památka Panny Marie Královny Sd 6,11-24a, Žl 85, Mt 19,23-30
16. 8. St	sv. Štěpán Uherský Dt 34,1-12, Žl 66, Mt 18,15-20	23. 8. St	sv. Růžena z Limy, panna Sd 9,6-15, Žl 21, Mt 20,1-16a
17. 8. Čt	sv. Myron, kněz a mučedník Joz 3,7-10a.11.13-17, Žl 114 Mt 18,21-19,1	24. 8. Čt	Svátek sv. Bartoloměje, apoštola Zj 21,9b-14, Žl 145, Jan 1,45-51
18. 8. Pá	sv. Helena Joz 24,1-13, Žl 136, Mt 19,3-12	25. 8. Pá	sv. Benedikt a druhové, mučedníci Rt 1,1.3-6.14b-16.22, Žl 146 Mt 22,34-40
19. 8. So	sv. Jan Eudes, kněz Joz 24,14-29, Žl 16, Mt 19,13-15	26. 8. So	ct. Martin Středa Rt 2,1-3.8-11; 4,13-17, Žl 128 Mt 23,1-12
		27. 8. Ne	21. neděle v mezidobí Iz 22,19-23, Žl 138 Řím 11,33-36, Mt 16,13-20
		28. 8. Po	Památka sv. Augustina, biskupa a učitele církve I Sol 1,1-5.8b-10, Žl 149 Mt 23,13-22
		29. 8. Út	Památka Umučení sv. Jana Křtitele Jer 1,17-19, Žl 71, Mk 6,17-29
		30. 8. St	sv. Fiakr, poustevník I Sol 2,9-13, Žl 139, Mt 23,27-32
		31. 8. Čt	sv. Rajmund, řeholník, kardinál I Sol 3,7-13, Žl 90, Mt 24,42-51
		1. 9. Pá	sv. Jiljí, opat I Sol 4,1-8, Žl 97, Mt 25,1-13
		2. 9. So	sv. Justus I Sol 4,9-11, Žl 98, Mt 25,14-30

Res Claritatis MONITOR – publicistický čtrnáctideník, vydává Res Claritatis. Noviny jsou zaměřeny na osvětu široké veřejnosti v oblasti života a postojů římskokatolické církve jako prevence náboženské nesnášenlivosti a xenofobie. ISSN 1214-8458. MK ČR E 15474. Adresa redakce: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha, e-mail: redakce@rcmonitor.cz, číslo účtu: 2400089111/2010. Šéfredaktor: Zdeňka Rybová. Redakční rada: PhDr. Roman Cardal, Ph.D., fr. Mgr. Pavel M. Mayer OP, Ing. Josef Mudra, Mgr. Radim Ucháč, Mgr. Ondřej Vaněček. Teologický poradce: fr. Mgr. Pavel M. Mayer OP. Vychází s církevním schválením Arcibiskupství pražského čj.: arc/419/10 ze dne 10. 9. 2010. Nevyžádané příspěvky a materiály se nevracejí.